

DOMOLJUB

Izhaja vsak četrtek. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Narodna reklamacija in inzerati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 29.

V Ljubljani, dne 19. julija 1917.

Leto XXX.

Samoodločba narodov

Na svetu je tako: ljudje se na kaj navadijo, pa mislijo, da ne more biti drugače. Nekdaj je bilo splošno suženjstvo, in poganski modrijani so modrovali, da so ljudje tako ustvarjeni, eni da gospodujejo, drugi da so za sužnje. Potem je bilo tlačanstvo in spet se je zdelo, vsaj graščakom, da ne more biti drugače: valpet valpuje, kmet naj robota. A minilo je suženjstvo, minilo tlačanstvo, in danes se čudimo, da je sploh moglo kdaj biti.

Nekako tako, kakor s posamezniki, je tudi z narodi. Dozdaj so nekateri narodi mislili, da so oni izbrani za gospostvo, drugi pa da naj jim služijo. Nemški modrijan Nitče je to na glas oznanjal po vsej Nemčiji: eni narodi, je dejal, so ustvarjeni za gospode, drugi so pa čreda. Svetovna vojna je pa tudi te ošabne nauke premetala. Vsi narodi so šli na vojsko za domovino, vsi so dali vse, kar je blagor domovine zavleval. Če so pa bili enaki, ko je bilo treba dajati kri in življenje, ne morejo več razumeti, zakaj ne bi bili enaki, ko bodo od domovine prejeli pravice. Enaka bremena, enake svoboščine!

To je Nemcem odkrito povedal v gosposki zbornici nemški učenjak-poštenjak Lamaš (Lammasch). Ni več drugače mogoče, pravega miru ne bo, če se ne da in prizna narodom svoboda, samouprava in samoodločba. To se pravi: ni več mogoče, da bi en narod gospodoval, drugi pa mu tlačani. Svobodo vsem! Ni več mogoče, da bi bil en narod drugim za jeroba, ki bi zanje govoril, zastopal njih pravice, upravljal njih imetje, rezal jim kruh. Vsak narod naj sam upravlja svoje stvari. Samoupravo vsem! In ni več mogoče, da bi z narodi delali, kakor se dela s svetom: tu se proda en kos, tam drug kos prikupi in meja uravna, kakor ravno kaže. Narodi morajo imeti besedo, kadar gre za njih bodočnost, za

njih bitje. Narodom je treba priznati pravico, da tudi sami odločujejo, kaj naj bo z njimi. Samoodločbo narodom!

To so zahteve našega časa in noben narod se jim ne bo mogel na škodo drugim upirati! Pri nas se nekateri Nemci ne morejo na to navaditi in pisano gledajo, ko mladi, a modri cesar Karel hoče res dati enakopravnost vsem narodom. Radi bi zasukali kolo časa nazaj, a to ne bo šlo: kolo časa se suče le naprej!

S tem pa nočemo reči, kar pravijo nekateri, da je treba kar vsakemu prepustiti, da se po svoji glavi odloči, kje hoče biti, v tej ali oni državi. To spet ni mogoče, ne da bi bile na svetu večne zmede. Seveda, če država šele nastaja, če je na primer vojska vse tako prevrgla, da ni več mogoče v stare razmere nazaj, tedaj naj se narodi sami odločijo, kako in kaj. Na primer: V Rusiji je revolucija prevrgla prestol; komaj je še mogoče, da bi se car vrnil. Če to ni več mogoče, tedaj imajo gotovo narodi pravico, da sami odločijo, kaj sedaj; ali se združijo v mogočno svobodno zvezo držav, ali pa poskrbe za red in blaginjo kako drugače.

Ne moremo pa take pravice priznati kar splošno in vselej. Na primer: Lahki v Trstu bi se izmislili, da hočejo po pravici samoodločbe k Italiji. Kar tako pa ne gre. Tu smo najprej tudi mi Slovenci, ki nam gre tudi beseda, če se baranta za zemljo, ki je tudi naša. Potem je pa tudi Avstrija, ki si je s stoletno skrbjo za Trst tudi pridobila nekaj pravice! Kam bi prišli, če bi se vsak čas kdo lahko premislil, češ, odločil sem se, da ne bom več pod to državo, ampak hočem biti pod drugo. Če se izseli, kajpada. Dokler je pa v državi, imajo pa tudi drugi besedo. Saj je povsod drugod tudi tako. V občini na primer se ne more kdo kar spomniti, češ, odzdam zanaprej bom pod drugo občino, tam so manjše doklade. Nak, tu imajo besedo tudi drugi. Družba je družba. V družbi ne more en sam vsega

odločevati. So pravice, so dolžnosti, ki so skupne, in ki jih je mogoče le po skupnem dogovoru izpremeniti. Tudi država je taka družba. Če je republika, imajo besedo narodi in državljani. Če je monarhija, ima besedo tudi monarh vladar.

Mi Slovenci smo vereni in zvesti narodi. Odkar smo pod habsburškim žezlom — in tega je že nad 600 let — še nikdar nismo le mislili, da bi šli drugam. So narodi, ki so se uporno dvignili zoper vladarja, četudi so imeli mnogo več svoboščin, mi ne. Proti nasilnim graščakom so se naši dedje res uprli, a obenem poslali k cesarju Maksu povedat, da so njemu zvesti slej kakor prej. Bog ve, da nam ni vedno bilo, kakor bi nam lahko bilo, in trpeli smo, češ, nazadnje bodo vendarle prišli tudi za nas lepši časi.

In zdaj upamo, da se tisti dnevi bližajo. Vse je prevzelo spoznanje, da je treba narodom dati svobodo, samoupravo in samoodločbo. Torej tudi nam! Zlasti dolgo so nam določevali tu Italijani, tu Nemci, kakšen jezik naj govorimo, kako naj se uči po naših šolah, kako naj govore z nami uradniki; čas je, da o vsem tem odločimo sami. Mi gotovo nikomur ne bomo delali krivice, a pravico tudi nam! Svoboden narod s svobodnimi narodi se bomo vedno ravnali po tistem starem našem vodilu: — vse za vero, dom, cesarja!

Pregled po svetu.

Iz državnega zbora.

Zbornica je dne 6. julija sprejela predlog ustavnega odseka, da se ne odobre one odredbe, izdane potom izjemnega paragrafa 14, ki so določale, da so bile civilne osebe v nekaterih stvareh podrejene vojaškemu sodišču. Odslej ne more biti nobena civilna oseba več preganjana ali obsojena

po vojnih ali izjemnih sodnijah. — Za tiste, ki so bili odstranjeni od svojih mest, češ da so »politično nezanesljivi« in konfinirani v drugih krajih, so se potegnili poslanci v proračunskem odseku.

Vpričo notranjega ministra se je razvila daljša debata, ki se je udeležil tudi dr. Korošec. Minister je zatrjeval, da ga srce boli, če pomisli, da je bilo toliko popolnoma nedolžnih ljudi preganjanih. Poslanec dr. Korošec je nato dokazal na podlagi avtentičnih poročil, kako se je pričelo preganjanje slovenske duhovščine na Koroškem in kako je prejšnji deželni predsednik povabil k sebi gosp. škofijskega kancelarja dr. Kvitta ter ga nagovarjal, naj mu pomaga pri takem poslu; tako, je dejal, bo olajšal bodočemu škofu, da bo slovensko duhovščino lažje potlačil. Ako so v takih krogih delali take načrte, se ni čuditi, da so imeli denuncijanti lahek posel. Osebno sovražstvo in nasprotstvo je imelo pač prvo vlogo. Poslanec je omenil slučaj g. župnika Meška in g. župnika Ražuna, ki so ga odstranili, da bi uničili slovensko šolo. Govoril je tudi o preganjanju Slovencev na Štajerskem, Kranjskem in Primorskem med vojno in zahteval, naj se vendar že konča in se vsem krivično preganjanim da primerna odškodnina.

Dne 10. julija je zbornica razpravljala o poročilu »vojnogospodarskega odseka glede pooblastilne postave za vojnogospodarska vprašanja. — Min. predsednik je izjavil v zmislu odsekovem, da se za različne vojnogospodarske naredbe ne sme več uporabljati § 14. Kar je že bilo takih odredb, naj jih zbornica presodi, zavrže ali pa sprejme. Govoril je poslanec Jarc in našteval umestne pritožbe o vojnem gospodarstvu, ki se je tekom treh let razvil kot država v državi. — Kakor slavospev kmetijstvu — je bil zlasti govor voditelja poljedelskega ministra dr. pl. Erta. Poudarjal je požrtvovalnost in trpljenje kmeta, posebno še kmečkih žensk, starčkov in otrok med vojsko. »Naj bodo gospodje poslanci, ki so predložili zadevno vladi svoje pritožbe in želje, prepričani, da se dobi tudi na vladni klopi srce za kmeta.« (Pritrjevanje.) Govornik je zatrjeval, da bo vse storil, da olajša in odstrani vojnogospodarske nerednosti. Kot sedanjí voditelj poljedelskega ministrstva smatra poljedelstvo kot najvažnejši temelj za obstoj države. Po vojni bo treba posvetiti vso pozornost kmetijstvu, da ne zaide v dolgove in ne propade. Obžaluje, da se včasih najboljši nameni in načrti, ki jih imajo osebe na vodilnih mestih, vsled nevednosti podrejenih uradnikov tako trdo razlagajo. Treba je dvigniti kmetijsko organizacijo. Najboljša politika konsumentov je pospeševanje produkcije. Gospodje naj bodo zagotovljeni, da smejo računati na pomoč voditelja poljedelskega resorta in da razumeva bolečine in trpljenje ljudstva. (Odobranje in ploskanje.)

Šolske razmere na Kranjskem. Drž. poslanec dr. Lovro Pogačnik je stavil na naučnega in domobranskega ministra sledeče vprašanje glede uporabe šolskih poslopij na Kranjskem v vojaške namene:

Nad dve leti že drži vojna uprava zasedena šolska poslopja skoro po vsem

Kranjskem. Zlasti v Ljubljani, ljubljanski okolici in industrijskih krajih trpita pouk in vzgoja šolske mladine. Pouk je skrčen na tedenskih 9—12 ur. Vrši se po barakah in drugih docela neprimernih lokalih. Samo v Ljubljani je prizadetih 6000 otrok. Še več trpi vzgoja. Iz šole je vrgla vojska otroke na cesto. Očetje so v vojski, matere morajo za vsakdanjim kruhom, otroci pa so prepuščeni moralični, umski in fizični propasti. Res, da je nekaj revčkov dobilo varstvo po dnevnih zavetiščih. A vse to je premalenkasto, v primeri z ogromno škodo brezpomembno, kajti podivjanost in kazniva dejanja mladine rastejo nezasično. Zadnji čas je, da se državna oblast zave, da ne gre nikakor več grešiti tako brezobzirno nad našo bodočnostjo, nad našo mladino. Težke so žrtve mož in fantov, ki jih zahteva vojska. A umrljive so. Mladinske žrtve pa so neumrljive, nepotrebne in kruto se bodo maščevale nad državo in narodom! Naravno je tudi, da je vojna uprava zasedla šolska poslopja in ukinila šolski pouk ob izbruhu vojske za nekaj časa. Umljivo je tudi, da se prostori uporabljajo za bolnišnice. A vojska z Italijo traja že tretje leto in nikakor ne gre, da bi se šole uporabljale še nadalje za streho formacijam in uradom, za katere je mogoče zgraditi v najkrajšem času primerne barake. Še je čas, da se za bodoče šolsko leto odpomore hudi sili s primernimi preuredbami in poskrbi za redni pouk in redno vzgojo mladine. Zato vprašamo njiju ekselenciji naučnega in domobranskega ministra, ako so jima te nevdružne šolske razmere na Kranjskem znane in ali imata moč in voljo poskrbeti za redni pouk že jeseni.

Sladkor za napravo petijota. Poslanci dr. Pogačnik, Hladnik in Jarc predlagajo, da se za letošnjo jesen vinogradnikom na Vipavskem in Dolenjskem nakaže zadostno sladkorja v svrhu naprave domačega vina za petijota. Lani je ministrstvo nakazalo sladkor le nekaterim vinogradnikom, a še tem premalo in prepozno. Za letos imenovani poslanci zahtevajo, da se dovoli povprečno za gospodarstvo 10 do 15 hektolitrov petijota, na vsak hektoliter pa najmanj 6 kg sladkorja najkasneje do konca septembra, in sicer vsakemu vinogradniku, ki za to prosi.

Drugi slovenski govorniki v zbornici: Poslanec Benkovič je govoril v parlamentu 3. julija. Poudarjal je, kako so se naši polki v teh treh letih silne vojske proslavili z junaštvi in držali soško bojno črto. Njih zgodovina je združena z imeni Plave, Podgora, Grmada... Nato je pa g. poslanec našteval razna preganjanja, ki so jih trpeli v slovenski domovini tudi ljudje, ki niso imeli druge »napake«, kakor da so bili slovenski narodnjaki. Ovadbe so izvirale od rojakov druge narodnosti. — »Naš odpor proti vojnim sodiščem ni samo nacionalno in politično opravičen, ampak temelji na stvarni podlagi. Prisedniki sodišč so častniki in se čutijo kljub temu, da so sodniki, v prvi vrsti častnike in vojake. Potem pride na vrsto še nepoznanje jezika in krajevnih razmer.«

Poslanec Demšar se je pritoževal o nerednostih in protipostavnostih pri rekvizicijah zaradi zasege drva, vina, žita in za-

radi zanikarnosti pri gospodarstvu z rekviziranim blagom.

Postava na korist beguncem. Poročevalec o begunskem zakonu je bil dr. Krek. Poudarjal je:

Poravnati nam je danes časten dolg, tem, da se spominjamo najbednejših v naši državi, naših evakuirancev in beguncev, ki žalostno životarijo po begunskih taboriščih in barakah, daleč od doma, zapuščenki objokujejo in blodijo plakajoč in breztolažbe okrog grobov v tuji zemlji, v katere so položili svoje ljube, svoje najljubše. Bil je lep trenotek, ko je ministrski predsednik od tu poslal svoj pozdrav junakom na fronti. Aktivnost vojakov na fronti ima nekaj v sebi, pasivnost beguncev pa nič ko tragiko, obup in zapuščenost.

To tri leta trajajoče trpljenje nima nikjer primere! Dolžni smo, da se jih spominjamo in v današnjem sklepu naj ta spomin pride do izraza.

Mi bi bili morali pod vodstvom vlade priti pred zbornico z načelom, ki je uveljavljeno tudi na Nemškem, da je država dolžna beguncem povrniti vso škodo, ki so jo imeli. Vsakdo, naj si bo reven ali bogat, naj bi dobil odškodnino! Izvzemši ene narodnosti monarhije trpe pod tem vsi narodi države. Vemo, da so na jugu bedni srbski begunci, rusinskih na stotisoče. Slovencev in Hrvatov iz Istre in Goriškega, polno poljskih beguncev — in da je zgodovina teh beguncev pisana s krvjo in solzami.

Poglavje o beguncih je najžalostnejše v tej vojski. Naša dolžnost je sedaj storiti zanje, kar moremo. Stojimo na stališču, da morajo dobiti vojno odškodnino (pritrjevanje!), če je etika na svetu. In če te ni, tudi Avstrije ne bo. (Odobranje.) Zahtevati moramo, da dobe begunci odškodnino za vse, kar so pretrpeli. (Odobranje in ploskanje.) In le v tem zmislu, da je zakon le nekako odplačilo na obrok, ki naj dokazuje, da ima zbornica srce za te uboge vojskine žrtve, le v tem zmislu glastujemo za ta zakon.

Dne 2. decembra 1914 je dejal grad Westkarp v nemškem državnem zboru o alzaških in vzhodno pruskih beguncih: »Usoda teh naših zvestih rojakov vzbuja v vsakem članu te zbornice najtesneje sočutje.« Bog daj, da bi to veljalo tudi za našo zbornico.

Če že iz lastne moči in iz lastnega prepričanja nočemo storiti svoje dolžnosti, ne dajmo se vsaj osramotiti od nemškega državnega zbora. V tem zmislu priporočam ta zakon. (Živahno odobranje in ploskanje.)

Po glasovanju, v katerem je bil begunski zakonski načrt sprejet, je dr. Krek izjavil:

»Z zakonom samim, kot smo ga sprejeli, ne moremo odstraniti mizerije beguncev. Doseže se to le, če bodo vsi, od cesarja do zadnjega delavca, pomagali beguncem. Naše geslo pa naj bo: Vojni napovedujemo vojno, mir naj živí!« (Viharno odobranje.)

Temeljne izpremembe. Reforma ustave. Ministrski predsednik vitez Seidler je obvestil voditelje parlamentarnih strank o tem-le važnem načrtu. Sestavi naj se iz članov poslanske in gosposke zbornice ter iz zastopnikov vede poseben 25 članov

broječ državni svet kot skupščina, ki naj pripravlja izpremembo ustave. V ta državni svet naj pošlje poslanska zbornica 10 članov, gosposka zbornica 5, 10 pa naj jih imenuje cesar. Ustanovitev državnega sveta naj se izvrši ustavno, torej potom posebnega zakona. Načelniki strank so o tem poročali klubom. Nemci so se takoj odločno izrekli proti ustanovitvi državnega sveta. Ministrski predsednik se sedaj posvetuje s slovanskimi voditelji. Ta korak dokazuje, da se na najvišjem mestu spoznava potreba nove ureditve v monarhiji. Predvsem je treba izpremembe na jugu države. Sedaj je celo bivši minister dr. Urban, zapnik Nemcev, rekel: »Brez jugoslovanskega ministra ne moremo na mirovno konferenco.« Slovanske stranke so se že posvetovale in dosegle edinost v načelnih vprašanjih.

Za župane.

Poslanec Jaklič je v državnem zboru predlagal sledeče:

V zadnjih letih se je županom delo zelo pomnožilo. Vsled tega zanemarjajo svoj prvi poklic. Dežuje predpisov in ukazov. Župani morajo sodelovati pri vseh relevizacijah. Za to delo jih nihče ne odškoduje, dasi so prisiljeni svoja gospodarska opravila zanemarjati; vsled tega trpe gnotno škodo. Nam se zdi pravično, da se jim za to delo podeli primerna odškodnina. Vlada se pozivlja, da iz državnih sredstev da županom primerno odškodnino.

Zaradi vojaških delavcev je predlagal poslanec Jaklič: Vojaški oddelki, ki se sestavljajo za gotova kmetijska dela, naj bodo sestavljeni iz vojakov, ki so taka dela že prej opravljali. Take oddelke pa naj vodijo komandanti, ki delo poznajo, ker sicer imamo vojake za košnjo, toda pravih koscev nimamo.

Vrhtega je predlagal, naj vlada skrbi, da bodo dobili kmetje, ki so morali zaradi toče svoja polja nanovo obsejati, pravočasno dovolj semenske ajde.

Rezki nastopi za mir. Na Nemškem se je pokazal odpor proti kanclerju Bethmann-Hollwegu. Odpor se kaže v skupnem nastopu centroma, narodnih liberalcev, naprednih strank in socialnih demokratov. Te stranke zahtevajo, da se kancler jasno izjavi, kakšen mir naj se sklene, ali mir na stališču aneksij ali na podlagi sporazuma. Kancler je v zaupni seji dvakrat govoril. Sprejel je deputacijo socialnih demokratov, ki zahtevajo: Vlada naj izjavi, da vodi obrambno vojno in da je vsak čas pripravljena začeti splošna mirovna pogajanja na podlagi stanja pred vojsko. Nadalje je deputacija zahtevala, da se voditelji vseh strank imenujejo za ministre in državne tajnike in se takoj uvede državna volilna pravica na Pruskem. — 9. julija je zboroval pod predsedstvom cesarjevim v palači državnega kanclerja kronski svet. — V državnem zboru se je tvorila nova večina, v kateri je katol. centrum, napredna ljudska stranka, soc. demokratje in narodni liberalci. Nova večina namerava dejansko poseči v vodstvo državnih poslov. Povsem soditi, se bo razglasila v kratkem odredba, da se bo prihodnje zbornično zastopstvo volilo potom splošne, enake, direktne

in tajne volilne pravice. Kancler Bethmann-Hollweg je ponudil svojo ostavko, ki je bila sprejeta. Ministrstvo bo preurejeno tako, da pridejo na vodilna mesta odlični poslanci, ki bodo sklepali o vojnih ciljih. Kronski svet, ki so vanj poklicali tudi nemškega prestolonaslednika, je imel dolgotrajna posvetovanja. — Odstopilo je več ministrov, ker se ne strinjajo z nameravano volilno preosnovo.

Ustavni odsek. »Vaška politika« — tako poročajo z Dunaja, je stopila v senco, odkar so slovanski poslanci nastopili kot neka celota in zedinjena skupnost v parlamentu. Jugoslovanski klub, ki ima sedaj precejšno vlogo in veljavo, je izjavil takoj izpočetka, da Jugoslovani ne marajo biti več razbiti na razne dele, ampak hočejo biti trdna celota v okvirju monarhije pod habsburškim žezlom. V doseg tega cilja bo treba stopiti v stik z Ogrsko, zlasti če bo jel ustavni odsek (36 članov), ki od njegovega dela pričakujejo najdalekosežnejših izprememb, z nameravanimi posvetovanji. — Glavna odločitev se bo po naši sodbi izvršila na bojiščih, kjer se bodo začrtale smeri bodočnosti. V Nemčiji se vrste skokoma preobrti, ki bodo brez dvo-

Avstrijski ministrski predsednik dr. Ernest vitez Seidler.

ma zavalovali tudi čez meje. Prorokovati ne more nihče, ker se danes čez noč zgodi in pripeti toliko nepričakovanega, da se ves položaj namah čudovito predrugači. Kakšne posledice bo donesla vojska, ki se — povsem soditi — bliža zaključku, kakšne dobrine nam bodo vzklikle iz sedanje dunajske politike, o tem govoriti bi bilo torej brezplodno. Bog daj najboljšo naši širši in ožji domovini! Mi, ki smo doma, nas pa tudi vznemirja, skrbi in boli — »vaška politika«.

Tudi Bethmann Hollweg — je šel. Velika senzacija je nastala tudi preko mej nemške države, ko je nemški cesar sprejel odstop velikega kanclerja. Kdo ga je pahnil? — Večina nemških poslancev želi mir, zlasti pa »katoliško središče« —, ki šteje čez 100 poslancev. To središče in narodni naprednjaki hočejo, da se med krono, vlado in večino državnega zbora doseže edinost glede na vojne smotre. Angleški minister Henderson je še nedavno govoril v Moskvi: »Želimo, da ne vidimo svobode ne le v Ameriki, Angliji in Franciji, marveč tudi v Nemčiji in Avstriji. Ka-

dar bomo videli dokaze, da podeli nemška vlada svojemu narodu svobodo, se bo takoj sklenil mir.« —

V vprašanju glede miru pa bivši kancler poslancev ni zadovoljil. Očitati so mu, da ni znal pravočasno z ruskim carjem skleniti miru, da je preprečil Wilsonovo posredovanje za mir, ker je poostrel podmorsko vojno itd. Večina nemške zbornice hoče, da se nemška vlada izjavi za mir brez priklopitve priborjenih ozemelj in brez vojne odškodnine. — Bethmannu je vse to prekrizalo račune, pa se je umaknil. Novi kancler se bo postavil na stališče mirovne izjave in s tem se strinja tudi cesar.

Novi kancler, ki je vodilna oseba nemške vlade, dr. Michaelis, je star 60 let. Pravijo, da je samostojen in odločen mož; po veroizpovedi je protestant, živi skromno ter ima šestero otrok. O svojem delovanju se je izrazil: »Ni treba naglašati, da se bomo trdno držali v vročini svetovne vojske preizkušene zvezne politike.«

Svetovna vojska.

Plačilo za idrijski napad. — Boji v Galiciji živahni. Bitka pri Stanislavovem. Zavezniki so se umaknili za Lukavico. — Silovite izgube Rusov. — Boji na francoski fronti ne prenehajo. — Največji dosedanji napad iz zraka na London.

VOJSKA Z ITALIJO.

Naši ločalci nečejo biti dolžni. Dne 11. t. m. je poletela skupina naših letal na italijansko ozemlje in vrgla več bomb na kolodvor in vojaške naprave, zlasti na vojaške lope pri Cividale, da je s tem poravnala letalski napad na Idrijo.

Manjši boji na italijanskem bojišču niso ponehali. Na malem Colbriconu so udri naši naskakovalni oddelki v italijansko postojanko, porazili posadko, razstrelili velike množine italijanskega streliva in se vrnili z ujetniki.

RUSKO-ROMUNSKO BOJIŠČE.

Bitka pri Stanislavovem. Ko so opešali ruski navalni pri Zborovem in Brzeznih, se je vnela silna bitka pri Stanislavovem, ki je divjala dva dni. Prve napadalne ruske valove je popolnoma pokosila zvezna artiljerija. Toda Rus ni odnehal. Nove rezerve so se privalele v boj ter udrele tuintam v naše jarke, naš protinapad jih je zopet vrgel ven. Dolgo je valovala bitka semintja. Rusi porablajo na tem bojišču vsa sredstva moderne vojske, da bi prebili našo črto. Oklopni avtomobili in plinaste granate imajo važno vlogo. S plinastimi granatami skušajo pred infanterijskim napadom zabraniti naši artiljeriji pregled, da bi ne mogla poseči v boj. Končno se Rusom posreči, da iztrgajo zaveznikom prve postojanke. Naši se morajo umakniti. Že nastane velika nevarnost, da prodro Rusi našo fronto, zdaj pa zagrabijo sovražnika

od strani hrabre hrvatske čete in ustavijo rusko prodiranje. Rus ima strašne izgube; štiri divizije so se izčrpale v teh bojih.

Zavezniki se nekoliko umaknili. Po kratkem odmoru se je dne 9. julija vnela bitka severozapadno od Stanislavovega z novo besnostjo. Ruski generali so pošiljali vedno nove množice v boj. Zavezniki so odbili več sovražnih navalov, toda pritisk je bil čedalje hujiši ter ni kazalo drugega, kot umakniti se nekaj kilometrov nazaj — v postojanke pri potoku Lukavica. Rusi sicer niso predrli bojne črte, pač pa so jo upognili. Zavezniškega umikanja Rusi niso mogli motiti, pač pa je njihova konjenica in pehota takoj sledila zavezniškim četam, ki so se ustalile v novih postojankah. Ob Lukavici in južno pri mestu Kaluž so se uneli novi boji. Dosedaj so naši odbili tu vse napade.

Silovite ruske izgube. V teh silnih bojih so naši izgubili precej mož, ki so ujeti; Rusi so pa doživeli strašne izgube mrtvih in ranjenih. Četrta milijona mož so baje Rusi izgubili v bojih do 8. julija. Na eni sami višini — Lisonija — so zavezniki našli 18.000 mrtvih Rusov. Ruska artiljerija je večkrat streljala na lastno pehoto, da jo je tako prisilila k napadu.

Zivahnější boji na vsej fronti. Dočim je bilo v začetku ruske ofenzive na drugih bojiščih razen Galicije precej mirno, so zadnje dni priušnili tudi drugod. V Karpatih je bilo odbitih več ruskih napadov. V Romuniji so bili od časa do časa hujiši topniški boji. Romunska armada se baje pripravila na ofenzivo.

FRANCOSKO BOJIŠČE.

Neprestane borbe. Zapadna fronta ne pozna miru. Tu napadajo Francozi ali Angleži, tam zopet Nemci. Lep uspeh so dosegle nemške mornariške čete ob morju. Po silni artiljerijski pripravi so napadli Nemci sovražne utrdbe med morjem in Lombartyde, vrgle Angleže čez Yser in ujele pri tem 1250 Angležev. Zadnje dni so se bili zopet hujiši boji severno od Soissons. Po osredotočenem ognju topov in metalcev min so udrli nemški polki jugovzhodno Courtezona v sovražne postojanke v širini 1500 m in v globočini 300 m. Razvili so se krvavi pobližni boji, v katerih se je Nemcem posrečilo obdržati sovražno postojanko.

VOJSKA V ZRAKU IN NA MORJU.

Največji letalski napad na London. Angleži skoro nobeno noč ne spe mirno, vedno jih vznemirjajo nemški letalci. Zadnjič smo že poročali, da so 4. julija nemška letala napadla okolico Londona; 9. julija so se pa iznova vrnili nemški železni ptiči in napadli London s tako silo, kot še nikoli. Nemška letala so priletela okoli pol desete ure ob jasnem vremenu, bilo jih je okrog 20; razdeljena so bila v dve skupini. Ena skupina je letela zelo nizko in se ni brigala za sovražne letalce, ne za peklenko pokanje angleških šrapnelov, ki niso nič zadeli; mirno so letela dalje v enaki razdalji, kakor žerjavi na jug. Nad Londonom so se spustili letalci še nižje; kakor orli so se držali bolj na enem mestu in mirno iskali ciljev. Četrta ure so ostali nad mestom in obstreljevali skladišča, kolodvor-

ske naprave in ladjedelnice. Bombe so dobro zadevale. Njih učinek se je kazal v gostih oblakih dima in mogočnih razstrelbah. Obrambni ogenj angleškega topništva se je pričel, ko so se približala nemška letala obali, vsa žrela angleških topov so se obrnila proti nemškim letalcem; tudi veliko sovražnih letal se je dvignilo kvišku in vnela se je prava zračna bitka. Toda kljub temu so Nemci izvršili svoj namen. Vsa nemška letala razven enega so se vrnila domov.

Silne izgube letal. Nemško uradno poročilo našteva, da so v mesecu juniju izgubili sovražniki na zapadnem bojišču v raznih zračnih bojih 220 letal in 33 pritrjenih zrakovlovov. Nemci so v tem mesecu izgubili 58 letal in 3 pritrjene zrakovlove.

Letalski napad na Carigrad. Pretečeni ponedeljek so angleški letalci prileteli nad Carigrad; metali so bombe v mesto. Zlasti proti posloju vojnega ministrstva in na bojne ladje v pristanišču. Zadata je bila le neka torpedovka.

Izgube sovražnika na morju. Velika angleška bojna ladja »Vanguard« je v noči 9. julija zletela v zrak in se takoj potopila. Vzrok je eksplozija, ki je nastala na ladji. Posadka bojne ladje je štela 780 mož, 97 mož ob času eksplozije ni bilo na ladji; rešil se je en sam mož izmed onih, ki so bili na ladji. Ladja je bila dolga 152 metrov, gonile so jo turbine s silo 26.000 konjskih moči. Na Atlantskem oceanu je bil potopljen angleški transportni parnik »Amadee«, potopljena je bila tudi oborožena angleška pomožna bojna ladja »Sylvia«, z njo vred je šel na dno morja zadnji podmorski čoln iz Amerike. — Na odprtem morju je zgorela angleška ladja »Chilka«, ki je vozila do 1700 ljudi, izmed teh jih je mnogo zgorelo.

Tedenske novice.

Najlepše spričevalo. Kakor smo že omenjali v zadnjem listu, je bil pri ustanovnem občnem zboru »Kranjskega deželnege društva c. kr. avstro-ogrškega zaklada za vojaške vdove in sirote ter za mladinsko skrb« navzoč v imenu cesarjem nadvojvoda Leopold Salvator. Pri tej priliki je imel nadvojvoda lep nagovor. Izjavil je med drugim: »S posebnim zadoščanjem sem prisostvoval ustanovitvi tega prekristnega društva, ker sem prepričan, da bo v deželi, ki se nje sinovi na bojišču tako hrabro in častno boré, tudi celokupno prebivalstvo smatralo za svojo veliko dolžnost, da se izkaže tem hrabrim bojevnikom hvaležno in da se bo dejansko udeleževalo skrbi za njih vdove in sirote.« — Deželni glavar dr. Šusterič je pozdravil s toplimi besedami skupščino ter poudarjal med drugim: »Avtonomno zastopstvo kranjske dežele bo storilo, kakor doslej, vse, kar je v njegovi moči. Dežela se zaveda, da to ni samo patrijotična dolžnost, da ni samo humanitarna naša dolžnost, ampak da ima prizadevanje posebno tudi socialno in gospodarsko stran. Sedanjost je vse starejše poklicala pod orožje, sedaj se gre za bodočnost in bodočnost se

nam smeji iz oči naše mladine, za to bodočnost moramo vse žrtvovati. Iz srca cele dežele govorim, ako pravim, da vsa naša iskrena ljubezen, vsa naša požrtvovalnost je dolg, ki ga dolgujemo zapuščenim vdovam in sirotam padlih sodeželanov. V tem duhu pozdravljam to organizacijo in njen krasen začetek ter kličem: Bog daj svoj blagoslov pri tem delu!»

70letnico mašništva bo praznoval č. g. kanonik in dekan v Žužemberku Mihael Tavčar dne 31. julija t. l. Rojen je bil slavljenc-biseromašnik dne 25. sept. 1823 na Bledu, mašniško posvečenje je prejel dne 31. julija 1847.

14krat potres. Tekom meseca junija so se čutili v Cerkljah (krskega okraja) 14krat rahli potresni sunki.

Tatvine se množe ne samo na polju, marveč tudi po hišah. Tisti, ki so prizadeti ter trpe škodo vsled poljske tatvine, naj vsak slučaj naznanijo orožništvu in tudi žetvenemu komisarju, da se bo to vpoštevalo pri rekviriranju. — Pred dobrim tednom so drzni umoviči vlomili v Smartnem pri Litiji zaporedoma v tri hiše in sicer v eni noči. Odnesli so vse, kar jim je prišlo pod prste, zlasti pa moko, slanino in kokoši. Krajevna varnostna oblast je predrznežem baje že na sledu.

Zakaj nad Idrijo? Italijansko poročilo pravi, da so poslali Italijani letalce nad Idrijo zaradi »prevažanja srebra«. No, srebra po mestu itak nihče ne prevažajo, so morali že še kaj drugega iskati, dasi je bila »muja« zastoj. Razen strahu in nekaj poškodeb na hišah privatnikov — neodrešenci iz krajev onkraj Soče niso dosegli svojega pravega namena, da bi razrušili rudnik, dasi so vrgli do 60 raznožnih bomb, ki se jih pa dosti še razpočilo ni.

Nevihta in strela. Dne 9. julija zvečer je na planini pri Koprivniku udarila strela v stajo. Posestnici Neži Jeklar je ubilo 4 molzne krave in eno junico. Škoda znaša okrog 4000 K. Planšarica je bila malo poprej odšla po opravkih iz kočice ter si ji nič hudega pripetilo.

Debela toča je ugonobila dne 10. julija večino poljskih pridelkov v občini Jelšane (Istra). Po suši, ki je uničila krmo, se je vsled blagodejnega dežja polje začuda popravilo, a toča je ugonobila še te nade.

Zopet nesrečna granata. 10. julija so žele žanjice pšenico ob železniškem tiru pri Kresnicah. Na njivi so našle v papir zavito ročno granato. Vsled nepredvidnosti deklet se je razpočila in ranila 50letno Iv. Jelnikar v srce, da je kmalu nato izdihnila.

Vojaške novice.

Grof H. Attems ob bojni črti. Deželni predsednik kranjski je obiskal naše vojske na bojišču blizu Gorice. Pripeljal se je prejšnji četrtek s svojo soprogo. Za njim je prišel tudi tovorni avtomobil, obložen s darovi, ki so napravili vrlim našim brambovcem obilno veselja.

Inianterist Maierhofer, bivši župnik v Pokrčah na Koroškem, je bil svoj čas tudi osumljen, kakor da je premalo patrijotičen.

Da ovrže vsa taka neutemeljena podtikanja, se je oglašil, da hoče služiti v armadi in braniti domovino kot prostovoljec-infanterist — brez šarže. Bil je v najhujših bojih na Krasu ter si prislužil dve svetinji za svojo hrabrost. Seveda je sedaj tudi deležen amnestije in se bo lahko vrnil v svoje duhovsko službovanje.

Glede dopustov je vodja domobranskega ministrstva fml. Czapp v državni zbornici izrekel sledeče: Vsak poveljnik je dobil ukaz, da vse količkaj razpoložljivo moštvo odpusti na dom, in sicer za žetev, mlače, jesensko setev itd. V prvi vrsti je treba vpoštevati in pustiti na dopust vsled ustmene prošnje pri raportih moštvo pri nadomestnih krdelih, in sicer samostojne kmete, njih najbližnje sorodnike (sin, brat, zet) ter kolarje, sodarje in poljedelske kovače. Ustmena prošnja pri raportu za poljedelski dopust zadostuje. Naravno je, da so dopusti s fronte krajši — ne več kot tri tedne; v posebnih slučajih vštevši vožnjo do 30 dni.

Odlikovanje. Zlat zaslužni križec na traku hrabrostne svetinje je prejel črnovoj. oskrb. akcesist Ivan Podlesnik, vodja mob. prehr. postaje v Lešu.

Za domovino. Na koroški fronti je padel 2. julija 20letni Matija Kociper, doma iz Ormoža; zadela ga je sovražna mina. Boril se je hrabro 16 mesecev. S težkim srcem ga pogrešajo tovariši, ker je bil pokojni vsem priljubljen. Tem potom se poslavljajo od njega: Albin Senčar, Fr. Žirovnik, Fr. Novak, J. Živalič, Jož. Urbas, Martin Ločan, J. Kocpek, J. Marinčič. — Padel je prestreljen od strojne puške mladenci Franc Kuhenberg iz Vrhtrebnjega na Dolenjskem. Dve leti se je boril na italijanski fronti. Bil je enkrat poprej dva dni zasut v nekem jarku, a je brž ozdravel. Škoda skrbnega in poštenega fanta, ki so ga vsi radi imeli in spoštovali! P. v m!

Umril je vsled bolezni, ki si jo je nakopal na bojišču, poročnik Pavel Miklavčič iz Gorenjevasi nad Škofjo Loko. Pokopali so ga na pokopališču v Škofji Loki. Odlikovani je bil s hrabrostno svetinjo 1. vrste.

Z železnim križcem so bili odklikovani slovenski fantje pri gorskih strelcih: Čtv. Jern. Kočevar iz Loža; čtv. Mat. Žagar iz Ljubljane; čtv. Fr. Ložar iz Bizovika pri Ljubljani; Joško Robič iz Kranjske gore; des. Fr. Čampelj iz Nov. mesta; podd. Jos. Strel iz Žirov.

Domačim sporoča Leop. Turk iz Loža, da se nahaja v rez. bolnišnici v Bregencu na Predarlskem. Pozdravlja svojo ženo in otroke.

Junaška smrt. Padel je v Tirolah zadet od sovražnikove granate 13. junija t. l. Anton Omahen, podd. pri 17. pp. Pokojni je bil doma z Male Dobrave pri Zatični. Pokojni, ki je zvesto izpolnjeval svoje dolžnosti, naj prejme pri Bogu plačilo!

Po pretoku 2 let in sedem mesecev se je oglašil iz ruskega ujetništva Valentin Dežman iz Bodešča pri Ribnem. Naj zbudi to sporočilo upanje še mnogim, ki so že zavomili nad pogrešanimi svojci.

Izgube v 10. soški bitki. Italijani so izgubili 180.000 mrtvih in ranjenih; 27.000 jih je bilo ujetih. Naših so Lahji ujeli 23.000, med temi so pa tudi tisti, ki so ranjeni in mrtvi ostali v njih rokah. Koliko je prišlo

naših ranjencev v domače bolnišnice, uradno poročilo ne pove.

Prav slabo se godi nekaterim našim vojakom v ruskem ujetništvu. Te dni je došlo pisemce, ki je romalo skoraj 8 mesecev, iz katerega je razvidno, da ujetniki na Ruskem močno stradajo. Pisal je namreč Fr. Uršej, doma na Hrušici pri Jesenicah, da se nahaja z mnogimi tovariši v kraju Enakiewo v Jekaterinoslavski guberniji (juž. Rusija ob Dnjepru), da morajo delati kot črna živina, jesti pa ne dobe skoraj nič drugega kot samo vodo. Vsega primanjkuje, zasluži pa posamezni ujetnik po 40 kopejka na dan. Ob sklepu pravi: »Čudno se mi bo zdelo, če bo ta karta prišla k vam.«

8 milijard. Italijanska vlada zahteva od poslanske zbornice, da ji dovoli 8 tisoč milijonov novega vojnega kredita.

Razne novice.

Draginjske doklade za državne uradnike, vpokojence in delavce je dovolil državni zbor v precejšnji izmeri. Letni izdatki za draginjske doklade znaša za uradnike, poduradnike, sluge itd. 358 milijonov kron, za vse državne delavce 100 milijonov kron, za upokojence in preostale 74 milijonov kron, skupno tedaj 532 milijonov kron.

Za mir. 30.000 Čehov in Moravanov je poromalo na god sv. Cirila in Metoda na slavno božjo pot v Velehrad, kjer so prosili in molili, da bi nas ljubi Bog skoraj osrečil z zaželjenim mirom. Govore na vernike so imeli katoliški poslanci Stojan, Šramek, Šamalik, Voloušek in Navratil.

Davek na vojne dobičke. V dunajski poslanski zbornici je bil 13. julija sprejet predlog o davku na vojne dobičke.

Žitna letina na Ogrskem ne bo tako slaba kot se je prvotno mislilo; le ovsa bo manj nego prejšnja leta. Vina bo pa baje toliko, da zanj niti posode ne bodo imeli dosti.

Vzravnalne cene za vino starega pridelka je določila komisija v brežiškem okraju. Za namizna vina se menjajo cene med 2 K 80 vin. do 3 K 80 vin.; za sortna vina je določena cena 3 K 80 vin. in čez, od nakladne postaje.

Če bo res. Nekateri tudi bolj uradni listi n. pr. »Fremdenblatt« — so pisali, da bo mogoče v bližnji bodočnosti stopiti v zakon samo pod pogojem zanesljivega zdravniškega spričala, ki potrjuje, da sta ženin in nevesta neoporečno zdrava. Ta naredba, če se bo izpeljala, bi imela namen, preprečiti nevarne posledice, ki prete družinam, narodom in državam vsled naraščajoče nenravnosti.

Kadar želedec govori. V Nemčiji so bili koncem junija značilni izgredi, ki pričajo, da se tudi Nemcem ne godi dobro in da so jim mize kaj pičlo obložene. V Düsseldorfu so ljudje razgrajali, v Stettinu so ropotali, da je moralo nastopiti vojaštvo. Izgredov so se udeležili tudi vojni ujetniki. V Berlinu so znižali vse porcije živil, ki jih dobivajo ljudje na listke. Na javne stroške preživljajo v Berlinu 180.000 oseb.

Dopisi.

Iz kamniškega okraja. Deželni odbor se je — kakor posnamemo po »Slovenca« — pritožil na Dunaj, ker je kranjska deželna vlada izdala ukaz za vpeljavo mlinskih kart. Cujejo se bridke tožbe iz kmečkih slojev, ki nosijo težko breme, a se jim jemlje že itak pičel košček kruha. Zanimivo pa je, da se je ta ukaz začel izvrševati le v nekaterih glavarstvih. Zakaj le v nekaterih glavarstvih, to nam je zares uganjka? Povem vam pa, g. urednik, na uho, da je kamniški okraj osrečen že približno eno leto z mlinskimi kartami. Naš okraj torej prednjači v tej zadevi! V drugih glavarstvih so mleti in še meljejo mlinarji brez kart, dočim se pri nas že mesece in mesece ta ukaz izvršuje prav odločno — tudi s kaznimi. Nasledek: Velika nezadovoljnost in mrmranje! Neumljivo nam je sledeče: Na vseh konceh, tudi iz ust ministrov se poje hvala in slava kmetu v zaledju, ki vztraja v teh težkih časih in preživlja vso državo in vse vojaštvo. Prav je tako! Cast mu gre po pravici! Ali pa pomislijo oblasti, da izvršujejo poljska dela po večini starčki in slabotne ženske? In sedaj naj se zmanjša že itak pičla hrana tem slabotnim osebam, ki morajo garati od ranega jutra, do poznega večera, po 16 ur na dan? Kam bo to vodilo? Možak še pretrpi pomanjkanje, ker je krepke narave, a šibki ženski spol in stari ljudje? Ali pomislijo to oni, ki pišejo tako trde odloke za z delom preobloženi kmečki stan? Ali ne bodo šibke moči vsled prepričle hrane opesale? Kaj pa potem? Zato pozdravljamo ugovor deželnega odbora in zaupno pričakujemo pomoči od Jugoslovanskega kluba na Dunaju v tej pereči zadevi.

Idrija. V nedeljo, dne 8. t. m. je nenadoma umri bivši vodja rudniške normalne šole g. Alojzij Novak. Šel je še isti dan peš v Ledine, prišel nekaj utrujen nazaj, se hotel nekoliko otečati, pa ga je prišla slabost, da je nenadoma izdihal. Dočkal je 65 let. Odkar je bil v pokoju, je še vedno sodeloval pri raznih napravah, posebno še sedaj v vojni dobi. Pri društvu za mladinsko skrb je bil točen sodnik, sirotinski oče mnogim; celo poučeval je še na našem čipkarskem tečaju. Rojen Idričan je takoj po končani preparandiji vstopil na domači rudniški šoli ter končno dospel na najvišje mesto ravnatelja. Deloval je nad 40 let. Rad je pel pri raznih prireditvah prejšnjih let, kajti imel je lep, izdaten in nizek bas, zato so se ga spominjali pri pogrebu stari in mlajši pevci in mu v cerkvi in ob odprtem grobu zapeli nagrobnice. Več duhovnikov je hodilo k njemu v šolo, gotovo se ga bodo pri sv. mašah hvaležno spominjali. Imel je lep pogreb. R. i. p!

Sv. Duš pri Krškem. V nedeljo, 8. julija, je daroval tu prvo sv. mašo naš rojak č. g. Pirc Andrej, sin uglednega posestnika in vrlga našega somišljenika Pirc Andreja iz Ravni št. 1. Takega slavlja še ne pomni naša župnija. Od blizu in daleč se je zbralo gotovo do 3000 ljudi. Med navzočimi smo opazili vsa sosedna duhovščina, vodjo c. kr. glavarstva, krškega župana, sodnika, vseučiliškega docenta dr. Kostoharja i. dr. Na celi poti od doma do cerkve so pozdravljali novomašnika visoki mlaji, ki so imeli pomenljive napise. V krasno ozaljšani cerkvi — res lepo delo marljivih članic Marijine družbe — je daroval novomašnik slovesno sveto mašo ob asistenci celokupne navzoče duhovščine. V lepem govoru je mestni župnik Kurent orisal pomen tega slavlja; s prepričevalnimi besedami je pokazal duhovnika kot pravega prijatelja ljudstva, vdanost naših ljudi do svojega dušnega pastirja. Po cerkveni slavnosti so se povabljeni gostje podali na novomašnikov dom, kjer so se med primernim okrepčilom vrstili topli nagovori, in tudi petja nisimo pogrešali. Božji blagoslov spremljaj g. novomašnika!

Iz Semčič. Od nas že dalje časa ni bilo nobenega poročila, zato pa danes nekaj več. — V majniku je priredila naša šolska mladina času primerno igro »Po mobilizaciji doma« s petjem in živo sliko »Šolska mladina se klanja mlademu cesarju«. Cisti dobiček 150 kron so darovali na karist nameravanemu zavodu za invalide. — Dne 8. julija se je zbralo na Smuku pri Mariji lepo število Marijinih družb iz severne Belekrasine, ki so prosile skorajšnjega miru. Po vznesenem govoru, ki je bil zunaj cerkve, in po slovesni sv. maši so bile do popoldanskega vlaka pred Najsvetejšim ure molitve. Trud oddaljenjših je bil že po kratosti kraja in lepoti slovesnosti bogato poplačan. — Občutna suša je pretela ugonobiti tudi pri nas

rast in poljske pridelke. Po mnogih prošnjah — imeli smo sedem procesij — se nas je Bog vendar usmilil. — Dne 13. t. m. je bil lep pogreb dobre in boguvdane »šuštaršičeve matere«, gospe Nežke Šuštaršič, ki je bila v dolgotrajni boleznii zglede- no potrpežljiva. Naj v miru počival!

Výsnov na Moravskem. Iz Lipnika sem se preselil v to mesto, kjer se vežbamo, da odrinemo zopet na rusko bojišče. Tu po Moravskem letina dobro kaže. Sadje je zelo polno; a ker je povsod dovolj vojaštva, so cene sila visoke. Ob železniški postaji v Lipniku je stara ženska prodajala črešnje po 2.80 K en kilogram. Tukaj so pa sedaj po eno krono kilogram. — Kmalu gremo spet pogledat svojega starega sovražnika, kjer kaže smrt ostre zobe. — G. poročniku Barletu že naprej lep pozdrav!

Ant. Zore.

Gospodarske stvari.

Gospodarski in tržni pregled.

Od kod žito? Minister za prehrano je povedal, kako je bilo moč izhajati do sedanje žetve. Lansko jesen so menili, da imamo živež le do konca februarja. Primanjkljaj je znašal 5½ milijona kvintalov. V tej zadregi nas je podprla najbolj Romunija; dala nam je 27.000 vagonov žita, polovico vsega primanjkljaja. Ogrska je zalagala vso armado in nam dala v marcu in aprilu 1500 vagonov turščice, kar ni posebno veliko za rodovitno Ogrsko in za velike naše potrebe, nekaj je pa le zalego. Najbrž pride tudi od teh vagonov oni zdrob, ki se zdaj deli. Kar je dala Srbija, se je porabilo za armado, ki je porabila tudi prebitek Poljske. Ker je pa vendar še manjkalo moke, so bile ukazane spomladi one hude rekvizicije, ko so se pobrali zadnji kilogrami, kakor je rekel Höfer. Zdaj smo — upamo — najhujše prestali; novina se že žanje, z Ogrske že odhajajo prvi vagoni žita. Seveda ne gre tako naglo, kakor bi nekateri želeli. Tako se je nekje ukazalo, da se mora precej omlatiti in naložiti, ko je še malo stala zelena na polju.

Preskrba s krompirjem. Minister je tudi priznal, da se je s krompirjem popolnoma napačno gospodarilo. Na tisoče vagonov krompirja je zmrznilo. V nekem kraju je dal častnik na krompir, ki je bil nekoliko blaten, vode nanositi. V 14 dneh so imeli smrdečo godlo. Preskrba krompirja se bo čisto drugače uredila. Tudi krompirja mora vsak enako dobiti, kakor moka in sladkorja. Ker imajo pa ljudje tako različne želodce, bo seveda težko šlo. Veliko vprašanje bo potem, kje bodo prečihi masti dobili. Brez dobre krme ne bo masti. Precej masti bodo dobili iz koruznih kali.

Sadja bo v Avstriji okoli 90.000 vagonov — tako so presodili že zdaj. Po vsi Avstriji bo sadna letina prav dobra. 5000 vagonov smo obljubili dati v Nemčijo, ki bo vse odpeljala na svojih vagonih. Gotovo je seveda, da bo šlo teh 5000 vagonov sadja v Nemčijo, ni pa gotovo, da ga bo zrastle 90.000 vagonov.

Sladkor za vkuhavanje. Za vkuhavanje sadja se je dalo posestnikom vrtov 500 vagonov sladkorja. Tovarne za vkuhavanje sadja bodo dobile toliko sladkorja, kolikor ga bodo rabile. Seveda bo moral minister strogo gledati, da se bo vkuhana marmelada našim ljudem res oddala in se ne bo sladkor porabil za druge namene.

Gospodinje lahko porabijo za vkuhavanje benzoe-kislino, ki je prav dobra za to. Dunajske gospodinje pravijo, naj se da benzoe raje tovarnam, ki imajo vse pripomočke, da jo dobro izrabijo, njim naj se pa da sladkor, ki so ga vajene.

Kako bo pa zanaprej? Vlada je mnenja, da sila ni prava pot dobiti od zvestih ljudi, kar dežela in država rabita. Pri dobrem ljudstvu se bo s temeljitim poukom več doseglo, kakor s silo. Za kmeta je tako-le določeno: Vsak kmet dobi predpisano, koliko porabi zase, za svojo družino, svojo živino in za seme. Toliko in toliko pa ostane, torej mora toliko oddati. Če se ta načrt izpelje, potem ne bo rekvizicij treba. Res je ta načrt lep, če se bo le res prav izpeljal in se bo dalo kmetu, kolikor v resnici rabi. Saj je potreba kmetova po žitu čisto drugačna, kakor meščana. Če hoče svoje delo dobro opraviti, rabi dober delavec tudi močno hrano. Če bodo pa drugi kmetu kruh rezali, mu bodo veselje do dela vzeli. — Iz Romunije prihaja zdaj

Princesa Frančiška Hohenlohe, nevesta nadvojvode Maksa, brata našega cesarja.

v našo državo 2000 vagonov. Največ je petroleja in žita.

S centralami ni prav noben zadovoljen. Poslanci se zdaj pritožujejo, da so notri skoro sami judje. Vsako blago izgine iz trga, ko ga dobijo centrale v roke. Tudi cena pridelkov se je zaradi slabega gospodarstva povzdignila. — V mestih so zapazili, da je vse takoj izginilo s trga, ko so prišle mlevske karte. Kmetje pravijo, da bodo jajca in maslo doma rabili, če ne bo več zadosti moke.

Pozni nasveti. Neki dunajski list je ob času hude suše svetoval, naj bi nedeljski izletniki, ki se podajo na razne kraje za zabavo, nosili v vrtnih škropilnicah vodo na razsušeni krompir, da bodo imeli pozimi kaj jesti. Noša vode jih bo utrudila, iznojili se bodo in vsa sitnost bo izginila iz presedenih kosti. Ne vemo, če je kdo poskušal ta dobri nasvet izpolniti. Verjetno ni, saj je izletnikov vrlo malo. Ko bi vsa Ljubljana prišla na deželo, bi na eno nedeljo še krompirja ene občine dobro ne zalila. Sicer se je pa čuditi, da je strn kljub

suši še vendar lepa. Tudi krompir dobro kaže. Najbrž je to v ravnini napravila talna voda. Opazili so, da reke in potoki kljub občutni suši niso skoro prav nič vpadli. Ta voda je koristila tudi polju in za branila hujšo nesrečo. Pri nas je pšenica na mnogih krajih zelo sentjava. — Trta kaže do zdaj izredno lepo. Če bo zadosti lepih dni, bo veliko izvrstnega pridelka.

Jajc je začelo že zdaj primanjkovati. Po mestih so jih mnogi vložili. Kako se pa napravi, da se jajca do pozne zime in pomladi ohranijo? Vložiti moraš samo sveža jajca, kmalu ko so znesena. Če si jajce kupil, ga lahko tako-le preskušaš: Vzemi 1 liter vode in deni noter 120 gramov soli. Jajca, ki padejo na dno, so dobra, tista, ki plavajo, slaba. Za ohranjenje jajc vzemi 1 kg ugašenega apna in ga deni v 20 do 25 litrov vode. To dobro premešaj, nato odlij belež v trdno posodo, najboljšo kamnito ali lončeno. Dobra je tudi lesena. Prideni pest soli. V ta belež devaj jajca, kadar jih dobiš, kar po vrsti. Torej ni treba vseh naenkrat. Če voda izhlapi, je dolji. Da ne bo izhlapevala, jo lahko zaliješ z oljem ali kako maščobo. Jajca morajo imeti ožji konec doli obrnjen. To posodo posadi v hladno klet. Pazi, da se ne bodo jajca preveč prijala na dnu, ker bi jih potem le težko odločil. Ohranijo se tudi na drug način, toda tako je najceneje. Ko jajca pozimi rabiš, jih vzameš po potrebi iz posode.

Pridelek v Švici. V Švici so v vedno večji zadregi zaradi žita. Doma so ga zelo malo pridelali. Na osebo ga dajo na dan le 250 gramov. 100 kg ga prodajo za 64 frankov. Seveda ima država veliko izgubo. Z našim denarjem bi morali plačati v Švici za 64 frankov 160 K. Ni čudno, če Švicarji mesto kruha skoro vse mleko doma porabijo. Nekaj tovarn za zgoščeno mleko je popolnoma prenehalo.

Izvršilni odbor vseh kmečkih zastopnikov je vložil po poslancu Jarcu v državni zbornici naslednji predlog: 1. Za kmečko prebivalstvo naj se določi na dan in glavo 500 gramov žita, za otroke pod 15. letom 400 gramov. Ta množina kakor tudi žito, ki je potrebno za nestalne delavce in semena naj se kmetu puste. 2. Določi naj se po posameznih deželah in okrajih oziraje se na gospodarske razmere, koliko sme kmet žita (pozneje tudi krompirja) pokrmiti živini na dan in glavo in se mu mora ta množina brezpogojno pustiti. 3. Cene žitu naj se nastavijo enako kakor na Ogrskem. Cena moka naj se ne zniža, razven za fino moko. 4. Cena krmil naj se uredi primerno ceni žita. 5. Mlačev naj se prepuusti posestnikom. Čas za mlačev naj se določi po gospodarskih razmerah. Pri razdelitvi pridelka naj se gleda na to, da bo najprej vsak okraj iz lastnega pridelka oskrbljen.

Oddaja žrebcev. C. kr. žrebčarna na selu, sedaj v Ormožu, bo oddala s 15. avgustom t. l. zanesljivim rejcem na Dolenjskem štiri pare žrebcev v rejo do 7. januarja 1918. Dokazati morajo, da imajo dovolj krme (ovsa), zavezati se, da bodo z živalmi pravilno ravnali in jih porabljali le za kmetijska dela; obenem bodo mo-

rali podpisati strogo zavezno pismo. Omejenja postaja bo rejce večkrat nadzirala in se prepričala o oskrbi in zdravstvenem stanju žrebcev. Reflektantje naj tako j pošljejo k metijskim družbi svoj naslov in potrdilo županstva, da so zanesljivi rejci. Prijava velja že kot obveznost za prevzem vseh pogojev, ki jih bo žrebčarna stavila.

— Deželno mesto za vnovčevanje živine v Ljubljani priredi posvetovanje županov o raznih gospodarskih vprašanjih, glede živinoreje in prašičereje ter o dobavah živine za armado in za ljudsko prehrano. Shodi se nadalje vrše: Dne 22. julija ob 8. uri dopoldne v Zatičini za sodni okraj Višnja gora in Žužemperk, dne 23. julija ob 9. uri dopoldne v Kočevju (Hot. Stadt Triest) za sodni okraj Kočevje; dne 25. julija ob 10. uri dopoldne v Orteneku (gostilna pri Kolodvoru) za sodna okraja Ribnica in Velike Lašče; dne 27. julija ob 1. uri popoldne v Litiji (občinski urad) za sodni okraj Litija; dne 29. julija ob 8. uri dopoldne v škofji Loka (občinski urad) za sodni okraj škofja Loka; dne 30. julija ob 8. uri dopoldne v Kranju (občinski urad) za sodna okraja Kranj in Trzič; dne 1. avgusta ob 9. uri dopoldne v Kamniku (občinski urad) za sodna okraja Kamnik in Brdo, dne 3. avgusta ob 9. uri dopoldne na Jesenicah (občinski urad) za sodna okraja Radovljica in Kranjska gora; dne 5. avgusta ob 8. uri dopoldne v Vipavi (občinski urad) za sodni okraj Vipava; dne 6. avgusta ob 8. uri dopoldne v št. Petru na Krasu (občinski urad) za sodne okraje Postojna, Ilirska Bistrica in Senožeče; dne 8. avgusta ob 8. uri dopoldne v Logatcu (občinski urad) za sodne okraje Logatec, Idrija, Cerknica in Lož. Shodov se udeleži lahko vsak posestnik ter izrazi na istih svoje težnje in želje.

Uvedba mlinskih kart na Kranjskem. Deželni odbor kranjski je spričo dejstva, da so se po nekaterih političnih okrajih uvedle že mlinske karte, odposlal na ministra za ljudsko prehrano sledečo brzojavko: »Uvedba mlinskih kart je v raznih okrajih na Kranjskem, zlasti v prav zadnjem času v novomeškem in črnomeljskem okraju povzročila med kmečkim prebivalstvom največje razburjenje. Uvedba mlinskih kart bo gotovo na kmetijsko pridelovanje skrajno neugodno vplivala. To pridelovanje že itak nazaduje ne le spričo mobilizacije moških delavskih moči, nego prav posebno radi neznošnih rekvizicij in pretiranih omejitev prehrane kmetijskih težakov. Uvedba mlinskih kart pomenja najhujšo omejitev prehrane za kmečko prebivalstvo, ki mora posebno težko delati. Bati se je najhujših posledic, ki jih bo taka omejitev kmečke prehrane imela. Varujoč po svoji dolžnosti deželno-kulturne interese, protestuje kranjski deželni odbor najodločneje zoper uvedbo mlinskih kart na Kranjskem in prosi, da se dotična odredba kranjske deželne vlade prekliče.« Obenem se je deželni odbor obrnil na Jugoslovanski klub za nujno prošnjo, da stori v zadevi primerne korake.

Podzemeljske kolerabe — nadomestilo za krompir. V minulem letu je bilo pomanjkanje krompirja veliko, letos utegne biti še

večje. Treba je torej nadomestila. Sicer ga nimamo pridelka s tako sestavo kakor krompir in ki bi tako na vse strani ustrezal. Še najbližje v tem oziru so mu podzemeljske kolerabe, dasi ga vsled svoje kolikotoliko različne sestave vendarle ne morejo popolnoma nadomeščati. Toda v sili bodo pa prav dobro služile, kakor je pokazala izkušnja zadnjega leta. Sledeča razpredelnica kaže razloček med kolerabami in krompirjem glede najvažnejših setavin.

	Kolerabe	Krompir
Vode	87.8	75.0
beljakovin	1.5	2.1
tolšče	0.2	0.1
brezdušičnatih snovi (škrob, sladkor)	8.2	21.0
surove staničnine	1.30	0.7

Iz te primerjave vidimo, da imata obe živili veliko vode pa malo tolšče in beljakovin. Brezdušičnatih snovi (škrob in sladkor) ima pa krompir skoro trikrat toliko kakor kolerabe, in sicer obstoje te snovi pri krompirju, skoro zgolj iz škroba, pri kolerabah pa napol iz sladkorja. V tem oziru je torej krompir trikrat toliko vreden kakor koleraba. Nasprotno pa imajo kolerabe veliko več rudninskih snovi kakor krompir, ker ima suha tvarina pri krompirju povprečno 4%, pri kolerabah pa 8% čistega pepela. Podzemeljskih kolerab ne smemo smatrati za prazno slamo, ki napolni samo želodec, ampak za važno, na rudninskih snoveh bogato, okusno in lahko prebavno živilo in velevažen pripomoček k ljudski prehrani. Ako vpošteva mo še to prednost, da se dajo podzemeljske kolerabe hraniti črez zimo, da so trpežne in da so izvrstne tudi za domače živali, ni nobenega vzroka, da bi jih ne pridelovali v čimvečji množini.

Slike in črtice z bojišč.

Pismo iz Galicije.

(Piše poročnik Jože Barle.)

Bojno polje, 7. jul. 1917.

V Galiciji se je zopet začela vojska, in sicer vojska z vso besnostjo in vso grozoto! Nekega lepega jutra je nedaleč od nas hipoma zabobnelo, da se je pri nas potresla zemlja, in to bobnenje je trajalo več dni in več noči. Sledili so napadi ruske in protinapadi naše pehote. Napadalo je — kakor piše uradno poročilo našega generalnega štaba — okrog 20 ruskih divizij. — V ozadju pridno berete časopise in v časopisih uradna poročila o bojih! A kdo izmed vas pomisli, koliko strahu, koliko groze skrivajo te priproste, vojaško-kratke vrstice v sebi? Kvečjemu kdor je sam kot vojak to izkusil! — Ali misliš, ko bereš o vojski, na potoke krvi, ki se tu prelije, na stoke ranjencev? — Ali občuduješ hlabrost naših junaških čet, ki z gromovitimi hura-klici gredo na protinapad? Tu je vsakdo junak in za najmanjšega je zlata hlabrostna svetinja premajhno odlikovanje!

Dan za dnem sem pričá tega groznega, večdnevnega bobnečega ognja ter strašnih

zapiralnih ognjev, ki nam pričajo o napa-dih in protinapadih pehote. Črni, gosti oblaki smodnikovega dima se kakor zlo-kobna megla vlačijo preko bojnega polja —

Tu, kjer se točasno nahajam, je doslej (7. julija) še vse mirno. A levo in desno od nas divjajo najhujši boji. Gledamo od daleč in se vprašujemo: kdaj pa pri nas? — Živimo od trenutka do trenutka, vsak hip pripravljeni na vse!

Iz bukovinskih Karpatov.

5. julija 1917.

Pred nekaj dnevi sem se vrnil z dopusta. Vožnja je bila naporna in je trajala tri dni in štiri noči. Sedemkrat je bilo treba presesti. Videl sem vso Ogrsko in Sedmograško. Imel sem pri tem priliko opazovati razne kraje in nerodovitnost zemlje. Res je bila suša pri nas na Kranjskem že precej občutna, ali po teh krajih je bila še vse hujsa. Tako nisem videl po južnem Ogrskem po več kilometrov daljave niti za ped zelenega, ampak same razpokline in pa ožgano zemljo, kakor bi jo s petrolejem obilil. Videl sem ob železnici tupatam travo goreti, ki se je užgala od lokomotive. Na več krajih so kosili rž in pšenico radi prezgodnjega dozorenja. Čisto drugače tu v Bukovini. Razen krompirja in trave ne raste tu nič drugega; dežuje pa vsak dan po večkrat.

Zaključim in iskreno pozdravljam vse domače, prijatelje, vojaške tovariše, naročnike in bralce »Domoljuba«.

Josip Zidar.

Pogum in sreča.

Zdaj bi rad zopet malo obširneje opisal sedanje doživljanje in življenje ob zadnjih bojih. Zdaj gre še precej dobro; sem v dobrem kraju in mi ne manjka ne vina, ne črešenj in ne drugih takih reči, samo ne vem, koliko časa bo to trajalo. Do sedaj smo seveda drugače imeli.

Kakor znano, je hotel Italijan svoje ozemlje, katero smo mu lansko pomlad odvzeli, zopet osvojiti; ali varal se je. Mesto zemlje je dobil dosti kľofut; naklestili smo ga, da je bilo joj! Gotovo si bo za prihodnje stvar bolje premislil, preden nas prične zopet dražiti.

Srečo sem pa do sedaj res imel, hvala Bogu; samo da bi tudi za nadalje tako bilol Jaz sem se že v duhu bil poslovil od vsega sveta in svojih dragih ter se temeljito pripravil za preselitev na drugi svet; ali Marija me je čuvala s svojo močoočno roko in zgodilo se mi ni nič hudega.

Bila se je grozna bitka. Naš bataljon je že marsikaj izkusil, ali takega še ne. Grmelo je kot da bi se svet podiral; deževalo je železa, bruhalo je iz topov vseh kalibrov. Dvigali in vlačili so se strupeni plini. Na sodni dan ne more biti huje. Hvala Bogu! Prestali smo vse in ostali zmagovalci; seveda nekaj naših se je preselilo v boljše življenje. Bili so junaki, da zgodovina ne pozna večjih.

Včeraj nas je doletela velika čast. Obiskal nas je naš presvetli cesar sam ter nas pohvalil in prisrčno pozdravil. Naš bataljon je bil izredno odlikovan. Jaz sem tudi med odlikovanci; dobil sem namreč veliko srebrno, tako da imam sedaj vse tri, veliko in malo srebrno pa bronasto.

Kako pa doma, ali ste zdravi, ali je kaj novic?

Srčne pozdrave Tebi (Juriju Žagarju), g. župniku, g. kaplanu, g. učitelju Schweigerju, g. župniku iz Strug, domačim dekletom, fantom in splošno vsem znancem in prijateljem pošilja iz toplih krajev
Na zdar! Josip Prelesnik.

Polurni dvboj v zraku.

3. VII. 1917.

Anton Pakiž, topničar pri 30-5 cm možnarjih, piše:

Bilo je pred enim tednom. Lep dan. Solnce je sijalo s polno močjo na izsušeno zemljo. Kazalec na uri je zdrknil že na število štiri, kar zapiska iz opazovalne postaje čuval, da je sovražni zrakoplov blizu. Rekló se je »kriti«. Kmalu opazimo sovražno bojno letalo velike vrste. Že so mu začeli topovi pošiljati pozdrave v zrak, ko zagledamo tudi naš zrakoplov oziroma dvo-krovník, ki je plul naravnost proti sovražnemu. Topovi so nehali bruhati ogenj, ker je bil že naš aeroplan blizu. Radovedno smo gledali, kaj bo. Naš je bil višje. Ko pride nad sovražnega, nameri ta nanj strojno puško. Naenkrat se postavi naš na nos. Srce nam je zatrepetalo. Preobrbe se trikrat — čez glavo — in bil je pod sovražnikom. Tedaj se zopet poravna in začne sovražnika obdelavati s trojno puško. Zdaj se postavi ta na nos in se spusti nižje od našega. Nato je ponovil naš isto zvijačo in umetnost. Tako sta se lovila pol ure. Gledali smo in živo drhteli želeč, da bi ostal naš na površju. Končno se približata še dva sovražna aeroplana; da se izogne boju s tremi borilci, se je naš zapičil z nosom v nižino in splaval počasi zopet na zemljo. Takega boja še nismo videli.

Pri nas — in pri vas.

Italijanu se je že zopet malo kri ohladila. Petnajst dni je nas silovito nadlegoval. Kolikor je mogel, si je prizadel, da bi bil prišel v lepo našo domovino. Pa mislim, da bo deseto soško bitko pomnil, dokler bo Italija stala. Zgal je pa s svojim topništvo tako, da je kar zemlja gorela. Vas lepo pozdravim in vse Vaše sosede ter želim, da bi bila Vaša molitev kaj kmalu uslišana, da bi nam ljubi Bog podelil tako željno pričakovani mir. Pa ne »jamrajte« preveč, če Vam vzemo to ali ono reč za nas uboge vojake; lahko ste veseli, da je Vaše polje tako lepo v miru. Če bi Vam mogel pokazati, kako je tukaj, gotovo bi z zadovoljnim srcem dali vse, kar se zahteva. V sredo vinograda sekajo granate, na travnik, v koruzo, pšenico ali v krompir se ti zapiči in naredi tako jamo, kakršne so rupe pred Vašo vasjo. Kdaj zopet pride vse na pravi red! Tudi lepih hiš se sovražnikove granate nič ne izogibljejo. Prosim Vas, da to pismo pokažete kakemu takemu, ki se vedno jezi in huduje, da mu vse vzemo; tega pa ne premislí, da on doma brez skrbi spi; mi pa moramo tukaj biti vedno pripravljene, da varujemo, ko Vi lahko doma brez skrbi spíte in se Vam ni treba bati nobene nevarnosti. Sedaj pa končam in vas prosim, nikar ne zamerite, ko Vam tako pišem; saj Vi za vojake še preveč radi daste, ampak drugi, vem, da

se vedno hudujejo in jezijo, če morajo kaj dati. Prosim Vas, če se Vam ne zdi prezamudno, da mi še kaj pišete, kajti s tem se človek zelo kratkočasi, če dobi kako pisanje iz svoje domačije. Pozdravim tudi vse dobre, ki hodijo k nam molit in Boga prosit, da bi nam dal tako željno pričakovani mir. — Vaš prijatelj
Tone.

Prorokbe.

Ko se krog sem samosrajčnik letal, brezskrbno, otročje še vesel, babica mi je prorokovala o stvarih, da strah me je prevzel:

»Le veseli se, otrok moj zlati, saj ko prideš v leta, da boš mož, čakajo stvari te strašne, grozne, ker dočakaš težke čase boš.

Ko se bo železna kača vila vsepovsod od sela do vasi, — létali železni ptíci v zraku, časi pridejo strašni, težki.

Brat se bode zoper brata vzdignil, križem svet nastanejo vojske, — Blagor mrtvim, ki so že prestalí! — bodo vpili stiskani ljudje.

Lačen človek bode za hleb kruha celo svojo širno njivo dal; par volov pa toliko bo vrednih, kakor preje celi grunt je stal.

Da orjeta, sosed bo sosedu vola dal, da tvorita mu par; s hriba v hrib ljudje bodo klicali; pržáli, če kje je živa stvar.

Žen devetdeset in devetero na moža bo prišlo slednjega; žena v gozdu štor bo zapazíva: — »Oj predragi mož moj« — zvikliknila.

Antikrist učil bo krivo vero; svet — kar še ga bo — bo podivjan. Krivi prorok bo denar sejal mu in potem pa pride sodni dan!

Vide.

Listek

Zvonarjeva hči.

(Povest. — Spisala E. Miller. — Priredil Fr. Steržaj.)

(Dalje.)

13. Križ ob pogrebni poti.

Stari Rudnik je imel sedaj čas izvršiti svoj namen, ki mu ga je narekovala hvalnost. Nekega večera je dejal pri mizi skoro v zadregi, da je moral javno pokazati dobroto svojega srca:

»Jutri popoldne pripelje kamnosek kameniti križ, da ga postavi ob pogrebni poti. Prav bi bilo, da mu gremo pomagat postaviti spomenik pokojnemu učitelju Prašnikarju.«

In tako se je zgodilo. Skozi zgornja vrata je kamnosek odpeljal na težkem vozu kameniti križ, pokrit s platneno plahto. Rudnikovi niso hoteli kazati bahavosti

tam, kjer so kaj dobrega storili; tudi niso marali zbudati ljudske radovednosti.

Čez nekaj časa sta šli Rozika in Ana iz mesta, precej časa za njima pa oni trije. Pot ni bila dolga. Meščani bi bili lahko vse videli od mestnih vrat, da jim tega ni zabranjevalo visoko mestno obzidje. Ob robu gozda se je voz ustavil. Kamnosek je odgrnil plahto in pred Rudnikovim je ležal bolj kratek, a lepo izklesan križ, izdelan iz enega samega kamna.

»Kako, romanski križ ste dali izklesati, oče?« vpraša sin začudeno.

»Ker je močan, bo najložje kljuboval vremenu,« odvrne mojster na kratko.

»In vendar je zelo lepo izdelan, čeravno je tako masiven,« je dejal Henrik, ko ga je nekaj časa pazljivo ogledoval.

»Tudi jaz tako mislim,« se oglasi kamnosek samozavestno. »In napis sem vklesal tako razločno, da ga bo vsakdo z lahkoto razbral. No, primi,« je zavpil nato pomočniku.

Jože in Henrik sta prijela na enem koncu, onadva na drugem in kmalu je ležal težki spomenik na mehki trati obronka. Pokopali so nekoliko zemljo in postavili križ polagoma na podložek.

Ana ga je obvila z zelenjem, Rozika pa je zateknila rdečega maku in pisanih georgin, ki jih je bila prinesla s seboj.

Vsi pa so obmolknili in s sklenjenimi rokami zrlí na križ. V sočutni molitvi so se spominjali moža, ki so ga prezgodaj izgubili na tem kraju.

V mraku so se pa meščani po cehovskih sobah že pogovarjali o najnovejšem dogodku; eni so odobravalí, drugi ugovarjali. Nihče pa ni mogel pojmiti, čemu je zvonar dal toliko tolarjev za mrliča, ki mu ni bil v sorodu in poleg tega luteran. Nekaj posebnega je moralo zadaj tičati. Starrec si je najbrže tolažil s tem svojo vest. Čisto gladka in poštena gotovo ni vsa stvar, sicer bi zvonar kaj povedal, če ne drugemu, vsaj kakemu sosedu; Rudnik pa molčí, kakor grob. Najboljše bo, izogibati se ga. Bog ve, kaj bo enkrat še vse na dan prišlo. Vedno bolj in bolj so pretiravali svoje pogovore in vedno temnejše, hudobnejše slike so si ustvarjali; naposled so slepo verjeli, kar si je v zlobnosti kdo izmislil.

Teden nato je bila seja mestnih svetovalcev. Mnogo novih stvari je bilo treba obravnavati. Rumenolasi, jetični župan je bil v velikih zadregah s svojim veĝastim značajem, če je hotel mirno veslati med dvema vedno v lasih si ležečima strankama. Nikdar si ni upal povedati svojega mnenja, pa tudi ni bil mož, ki bi si bil znal ustanoviti svoje prepričanje. Prišel je do županstva kakor Pilat v vero. »V spanju,« so rekali ljudje. Ker je bil katoličan po veri, so ga sorodniki pri volitvah postavili za nasprotnika luterskemu doktorju. Rokodelci so se učenega moža bali za župana, ki bi jim prostakom lahko nagajal, kjer in kakor bi utegnil, ko se niso vstanu braniti.

Mnogo desetletij je mesto mirno živeló pod vodstvom poštenega protestanta, toda proti volitvi študiranca so se odločno uprli vsi katoličani in mnogo luterskih meščanov ter volili mestnega pisarja na svojo škodo, kakor so kmalu uvideli. Mestni

očetje so se v kratkem prepričali, da je v mestni hiši gospodar oni, ki ima najboljši jezik in da se župan vedno odloči za onega, ki se ne da ugnati v kozji rog.

Če je kdo popustil svoje mnenje ali pa se začel pričakati, se je obrnil župan takoj od njega in njegovo prepričanje se je obrnilo k njegovemu nasprotniku: »Prav imate, gospod svetnik, popolnoma prav.« Naj se je stvar po cehih še tako natančno dogovorila in preresetala, kako bo pri seji izpadla — ni mogel nihče vedeti.

Tako niso imeli katoličani v svojem županu nobene opore. Nasprotni, če so ga poprosili, da bi jih podpiral, se je vedno izgovarjal: »Ne morem, pa ne morem! Če bi bil luterski, bi vam lahko prigovarjal, tako pa bodo takoj rekli, da sem enostranski in da s katoličani držim.«

Imenovali so ga skrivaj »pomivalko« in podobno; luterani pa so ga počaščevali neprestano: »Gospod župan, gospod župan« — in pri tem imenitno izhajali. Vedeli so župana potipati za pravo žilico, pa so to tudi vselej dobro izvrševali.

Tako so sedeli v veliki mestni sobani in se pričakali semintja.

Trgovec Burja je vpil:

»Saj ni treba, da bi ravno Rudnik delal naš zvon. Slišimo že zadosti tisto žalostno bevskanje iz zvonika cerkve svetega Duha. Mestni zvon mora imeti močan, resen glas.«

»Veš kaj, Burja,« je zagovarjal zvonarja katoliški podobar Lukež, »mojstra Rudnika hvalijo prav povsod. In če zvonova pri Sv. Duhu ne pojeta s svojimi 30 stoti tako mogočno kot dunajski, bo vsakdo vedel, kje iskati vzroka, to je v teži.«

Trgovec je zakašljaj in dejal prevezetno:

»Sicer pa ga hoče vltiti Rudnik na novi način. Bog ve, kaj se bo izkuhalo iz tega. Svojo iznajdbo — o kateri se pripoveduje jejo čudne reči — naj poskusi najprej drugje, naš zvon je predober za to.«

»Prav pravite, gospod svetnik,« je prikimal župan in pristavil: »Le drugje naj najprej poskusi.«

»Pri tem bi mi prav nič ne trpeli, gospodje,« se je iznova oglašil podobar. »Če vam zvon ne bo všeč, mora mojster vltiti novega.«

»To ni vse skupaj nič. Dovolj dolgo smo poslušali glas našega ubitega zvona. Stvar je nujna.«

»Glasujmo, da bo konec,« se je oglašil iznova župan.

Mojster Rudnik je propadel s šestimi glasovi proti sedmim.

Pa je prišla še nova zadeva na vrsto.

(Dalje.)

Vsled pomanjkanja, prevelikega napora ali bolezni oslabei ljudje rabijo Fellerjev oživljajoči, bol lajšajoči rastlinski esenčni fluid z zn. »Elsa-fluid«. Poživi kroženje krvi v otrpilih udih, pomiri bolečine, kropi kite, da telesu svežost in veselje do dela. 12 steklenic stane franko le 7 K 32 vin. edino pristno pri lekarju E. V. Fellerju, Stubica, Elsa trg št. 16 (Hrvatsko). Mnogo nad 100.000 zahvalnic in zdravniških priporočil. Obenem se morejo naročiti Fellerjeve milo odvajajoče rabarbara kroglice z zn. Elsa-kroglice, 6 skatelj franko stane le 5 K 57 vin. (fl)

Tedenska pratika.

Petek, 20. julija: Sv. Hieronim Emilijan, spozn. († 1540). — Sv. Elija, prorok. — Sv. Severa, opatinja. — Sv. Marjeta, dev. in muč. († 275).

Sobota, 21. julija: 19 mučencev v Gorkumu. († 1572.) — Sv. Viktor in tov. — Sv. Daniel, prorok. — Sveta Prakseda, dev.

Nedelja, 8. pobinkošna, 22 julija: Sv. Marija Magdalena, spokornica. — Sveti Teofil, muč.

Ponedeljek, 23. julija: Sv. Evgenij, — Sv. Apolinar, škof in muč. († 75.)

Torek, 24. julija: Sv. Kristina, dev. in muč. — Sv. Akvilina in Niketa, muč. — Sv. Vladimir, knez. — Sveti Roman, muč.

Sreda, 26. julija: Sv. Jakob st., ap. — Sv. Krištof, muč.

Četrtek, 26. julija: Sv. Ana, mati Marije Dev. — Sv. Hiacint.

Solnce vzhaja ob 4. uri 24 minut; zahaja ob 7. uri 47 minut.

Luna: Prvi krajec 27. julija ob 7. uri 40 minut zjutraj.

Sv. Marija Magdalena, spokornica. († 66.)

Marija, ta krasni zgled prave pokore, ima svoj priimek po mestu Magdala ob Galilejskem morju, kjer je bila rojena in je imela svoja posestva. Lazar in Marta, ki sta imela svojo hišo in posestvo v Betaniji blizu Jeruzalema, sta ji bila brat in sestra. Dočim sta se ta dva odlikovala po svoji pobožnosti, je živela Marija, ničemurna zaradi svoje lepote, v mestu Kafarnaumu znana kot grešnica. Božja beseda pa, ki jo je čula iz ust božjega Zveličarja, jo je vso predrugačila in poboljšala.

Štirikrat jo slika sv. evangelij ob nogah Jezusovih:

1. V hiši Simona v Kafarnaumu, kjer je kot skesana grešnica točila solze in močila z njimi noge božjemu Učeniku, z lasmi pa otirala. Kesanje in popolna ljubezen do Boga je pripomogla, da je slišala od Jezusa samega besede odpuščanja.

2. V hiši sestre Marte, kjer si je izbrala »boljši del« in poslušala sedeča ob Jezusovih nogah, božje nauke.

3. Ob križu Gospodovem, kjer je skupno z Marijo, žalostno Materjo Jezusovo, trpela hudo bolelost.

4. Po vstajenju Jezusovem, ko je vsa obupana na vrtu spoznala božjega Učenika.

Po vnebohodu Gospodovem se je podala Magdalena s svojim obujenim bratom Lazarom, ki je bil glavna priča Jezusovega božanstva in zato od Judov obsovražen, ter s svojo sestro, služkinjo Marcelo in z Maksiminom (eden izmed 72 učencev Jezusovih) na Francosko v Marseille. Tam so oznanjevali evangelij Jezusov; mnogo je bilo krščevih, Lazar je bil pa njih škof. Magdalena je živela 30 let v neki duplini, 8 ur daleč od mesta, kot spokornica, dokler je ni odpoklical nebeški Ženin po plačilo v nebesih.

To in ono.

OB ŽETVI.

Žena rmeno klasje
že pšenično žanje.
Žito polja kras je,
njej spomin le ran je.

Lani se veselo
mož sejaj le zrnje;
klasje dozorelo
ves mu trud povrne.

Žina mlado setev
s snegom je pokrila;
boj pa terjal žrtev, —
zrasla je gomila.

In ko dozorela
je pšenica klena,
s tiho boljo žela
jo je vdova — žena.

Retenski.

Pozdravi. Vojaki visokogorske stotnije št. 8 se priporočajo znancem in domačim, katere pozdravljajo, da bi jim večkrat pisali: Jernej Stefančič, Budanje pri Vipavi; Rožnik Franc, Dobrova pri Ljubljani; Kuhar Jožef, Sv. Križ pri Kostanjevici; Velišček Leopold, Medana; Hladnik Alojzij, Col pri Vipavi; Koseti Viktor, Istra; Somrak Jožef, Merna na Dolenjskem. — Poddesetnik Marko Hostinger, doma iz Ribnice na Štajerskem, piše z italijanskega bojišča, kako vesel je »Domoljuba«, ki ga redno obiskuje, ter pozdravlja vse bralce in bralke. — Gorski strelci z južnega bojišča pozdravljajo slovenske fante in dekleta: Poddesetnik Jos. Udovč, strelci Fr. Zganjar, Jan. Flajs, Fr. Debevc, Fr. Fink, Ant. Starina, Rudolf Flajs — vsi iz Št. Janža na Dolenjskem; Fr. Prhe, Št. Jernej; Jož. Erjavec, Višnja gora; Al. Smole, Ig pri Ljubljani; Vinko Orešek, Tržišče na Dolenjskem; Fr. Lopotič, Krškavas; Mat. Zadnik, Brežice. — Slovenski fantje pozdravljajo z laškega bojišča: Iv. Pogačar, Avg. Pajnik, Vladimir Colombo. — Z ruske fronte 10. julija 1917: Neotesanost Moskalov se vidi v tem, da nas se med sv. mašo ne puste pri miru. V nedeležo smo imeli ravno evangelij, pa pridejo ruski letalci ter nas nadlegujejo, da smo se morali stisniti k stenam. No, naši šrapneli so jim kmalu pokazali pot! Srčne pozdrave pošiljajo slovenski topničarji: Desetnik Jos. Pangercič, J. Verbič, Jož. Binet, Maks. Turner, L. Zalaznik, desetnik Karel Pikel. — Priserčne pozdrave pošiljajo slovenskim dekletom in ženam ter sploh vsem čitateljem »Domoljuba«, ki ga tudi tu jako radi beremo, saj je naš najboljši prijatelj. Borc Franc in šarc Peter, Homec; Andrej Marinšek, Pšata; Dovjak Anton, Dobrova pri Ljubljani; Drolka Aleksander, Komenda; Julij Jeran, šmarca pri Kamniku; Josip Vavpetič, Šmarca; Baloh Alojzij, Gor. Tuhinj.

Tistim, ki imajo svoje ljudi v Ameriki. Tvrška Rommel & Co., Basel (Švica), dobi večkrat pisma s Kranjske, Primorske in Štajerske s prošnjo, naj jih pošljemo naprej v Ameriko. Tvrška Rommel & Co. je pripravljena brezplačno to izvrševati, samo naj se pridenejo vsakemu pismu za poštnino 4 poštni odgovorilni listki po 25 vinarjev (Postantwortscheine für Ausland). Dobe se pri poštnih uradih. Naslov prejemnika v Ameriki mora biti natančno pisan, prav tako tudi naslov odposiljalca. Naslov: Rommel & Co., Basel (Švica), Heumattstrasse 10.

Slamo, ki je pripravna za slaniško obrt, kupuje — v kolikor ni oblastveno zaplenjena, po primerni ceni tvrška »Valentin Maček, Domžale«.

Zatiraj muhel V času bolezni je muha v hiši in v hlevu nevarnost za človeka in živino. Muha obleže vso nesnago in mrhovino, se pase na bolni živini v hlevu in prenaša bolezn. Ena sama drobna muha naredi lahko veliko škodo. Žival, ki se otepa muh ves dan, izgubi na teži in na moči. Možna krava ima manj mleka in nje mleko nima tako dobrega okusa. Meso živali ki se togoti vsled pika muh in brencijev, ni ne tako zdravo in ne slastno. Snaga je prvi pogoj, da se muhe ne razpasejo. Ako deneš v belenje za hlev malo galuna, se bodo muhe izgubile. Popihale jo bodo skozi odprto okno, če natreseš na deščico malo klorovega apna. Ako obesiš pod strop šop metlike ali praproti, se naberejo tam muhe in jih poloviš lahko v vrečo. Umij okna s pelinom in potroš med okna subega pelina.

Živino, ki gre na pot, zdrgnj z zelenim pelinom ali umij s pelinovo izkuho. Pripravno past za muhe si pripraviš lahko sam. Izbij loncu primerne velikosti dno in priveži vrečo okrog lonca tako, da bo spodnja stran piskra v vreči. Notranje stene lonca namaži z jedjo, ki muham posebno diši, in nastavi. Kadar je muh dosti, se previdno približaj, pokrij nagloma lonec s cunjjo in stresj muhe v vrečo. Zdaj zavij vrečo pod loncem, iznova namaži lonec in delaj tako naprej, dokler ni dovolj muh v vreči. Končno popari muhe v vreči in zakoplji v ilovnato zemljo. Bolje pa je, da paziš na snago in ne daš prilike, da bi se muhe naselile v stanovanju.

Domotožje.

Daleč v nepoznanem svetu
tužen jaz živim sedaj;
zročam se Božu Očetu
da pripelje me nazaj.

Zjutraj že, ko solnce vzhaja,
zmislím se domačih gor;
rojstni dom pred mano vstaja,
v duhu čujem ptičji zbor.

Neizmerna je daljava
tu od mene pa do vas,
duh moj k vam pa vsak dan plava,
vsako uro, vsaki čas.

O preljuba vas domača,
hiša bela, kje si ti?
K tebi se oko obrača,
kjer je tekla zibka mi!

Kjer rojaki mi preblagi
jezik znan vsi govore,
kjer obrazi mili, dragi,
tja me vleče zmir srce.

O, preljuba: oče, mati,
vam v naročje si želim;
tukaj mi ni več obstati,
žalosti skor koprnim.

Anton Tramte iz Stare Bučke,
sedaj v ruskem ujetništvu.

Najboljša in najsigurnejša
prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6
(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obre-
stuje po 4 1/4% brez kakega odbitka.

Radne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Iveri.

Temeljni pogoj in najtrdnješe zagotovilo, da se bo vzgoja otrok posrečila, je vzgojiteljeva osebnost; kdor hoče vzgajati ljudi, mora biti sam popoln človek.

Kjer izhajaš s tremi vinarji, ni treba štirih dajati; tako tudi ne izgublaj treh besedi, če z eno izhajaš.

Mladino boš obvaroval pred hudim bolj s strahovanjem nego z umskimi dokazi! Torej ne le svariti in učiti, marveč tudi kaznovati!

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Trst, 11. julija: 56, 17, 13, 46, 10.

Praga, 11. julija: 32, 60, 39, 71, 30.

SKRIVALNICA.

Vojska tri divja že leta,
sreča vsem je zdaj odvzeta.
Manjka kruha in sladkorja,
težko se dobi cikorja;
masla ni več, ne masti,
slabo vse se nam vrsti.
Najbolj že gospoda strada;
šla na odmor kam bi rada,
a nikdó je več ne mara.
Je prešla navada stara,
ko ob godbi v kopaljščih
je vrvelo staro, mlado
in živvalo eldorado.
V to-le jezersko vasico
so povabili gospíco,
ker bogata je in plača,
a se žalostno obrača:
ni jih tujcev, ne zabave,
čujejo grom le iz daljave.

Fellerjev blagodejni, oživljajoči, bol
lajsejoči fluid iz rastlinskih esenc z zn.

„ELSA-FLUID“

odstranja

bolečine v členkih

12 steklenic 7 K 32 vin. prosto poštnine,
lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzatzg 16
(Hrvatska). — Čez 100.000 zahvalnih pisem
in zdravniških priporočil.

Sure goba,
krno in rdečo deteljo, kumno, janež, repno,
korenjevo, razna trava in druga domača se-
menca, prazne vreče kakor tudi vse vrste pri-
delkov kupuje SEVER & URBANIČ, Ljubljana,
Volfova ulica 12.

Izgubil se je dve leti star siv junec-
volek; kdor bi kaj o tem vedel, ali ga vi-
del, naj sporoči proti dobri nagradi An-
tonu Zupančiču, posestniku iz Velike
Dobrave štev. 2, pošta Višnja gora.

U VII 458/17-9.

V imenu Njegovega Veličanstva cesarja!

C. kr. okrajna sodnija v Ljubljani je razso-
dila o obtožbi javnega obtožitelja zoper Nežo
Čeč, rojeno v Ljubljani leta 1867, pristojno v
Ljubljano, r. k., vdovo, posestnico v Ljubljani,
nekaznovano, radi prestopka po § 20/1 cesarske
naredbe z dne 24. marca 1917 št. 131 drž. zakona
v navzočnosti c. kr. dež. sod. svetnika v pok.
kakor javnega obtožitelja, obtoženke Neže Čeč
po danes dognani glavni razpravi po predlogu
javnega obtožitelja, naj se obtoženka kaznuje,
tako: Obtoženka Neža Čeč je kriva, da je dne
6. ozidroma 8. maja 1917 v Ljubljani izrabljala
izredne razmere, povzročene po vojnem stanju,
zahtevala za potrebne reči, namreč za liter
mleka po 60 h, odnosno 50 h, očitne čezmerne
cene in je s tem zakrivila prestopok draženja
po § 20/1 cesarske naredbe z dne 24. marca 1917
št. 131 drž. zakona ter se raditega obsodi po
§ 20 št. 1 citirane cesarske naredbe z uporabo
§ 266 k. z. na 3 dni zapore ter po § 380 k. p. r.
v povračilo kazenskih stroškov.

Sodba se ima v smislu § 45/2 cit. leg. v
„Domoljubu“ enkrat razglasiti na stroške ob-
dolženke.

Ljubljana, 4. junija 1917.

Dr. pl. Kočevar, mp.

mi! mi! mi!

vzamemo nazaj do pre-
klica vse nerabljene
kontrolne blagajne.
Pogoj: Naš izdelek.

Kassen Gesellsch. Du-
naj VII. Siebenster-
gasse 31. 1614

**Agitirajte
za
„Domoljuba“**

Prazne steklenice

od mineralnih voda, kisle vode, piva, vina in
likerja, v množinah nad 100 steklenic naprej,
v vseh velikostih, dalje

zaboji

tudi prirezani deli zabojev, se kupijo. Obširne
ponudbe na Jan Wischin, Bärn-Andersdorf 27,
Severna-Morava. 1725

Marija Bajda

Stepanja vas 76, pri Ljubljani

prodaja do preklica po zmernih cenah
raznovrstno blago za obleke in razne
drobnarije. 1724

ŠTEDLJIVOST

na celi črti

označuje vestnost državljana v vojski. Kdor rabi
Lysoform, štedi moč in zdravje, da more prebiti
sledede gospodarske boje.

MESTNA HRANILNICA V RADOVLJICI
KMETSKA HRANILNICA IN POSOJILNICA V RADOVLJICI
POSOJILNICA V RADOVLJICI

dozvoljuje si tem potom naznaniti, da bodo pričeni
z dnev 1. julija 1917 za stranko
uradovale od 8. ure zjutraj do
2. ure popoldne razun v nedeljah
praznikih,

ter prosijo, da blagovoli P. T. občinstvo
 vzeti to na znanje.

Ravnateljstvo
 Mestne hranilnice
 v Radovljici.

Ravnateljstvo
 Kmetake hranilnice in posojilnice
 v Radovljici.

Ravnateljstvo
 Posojilnice v Radovljici.

Srbečico, lišaje
 odstrani prav naglo dr. Flesch-a izvir,
 „rujavo mazilo“. Mali lonček K 1'60,
 veliki K 3'— porcija za rodbino K 9'—,
 Z upor. bnm navodilom se naroča pri:
 Zalogi za Ljubljano:
 Lekarna pri Jelenu, Ljubljana, Marijin trg.

Novi Cevlje za poletje (Sandale) Novi!

s močnimi lesenimi podplati in opremo iz kravjega unuja
 prav lepe in praktične,
 ponudim

25/27	K 5'95
28/30	7'05
31/33	7'30
31/36	8'70
37/39	9'60
40/42	10'45
42/45	11'50

Gen. v smislu
 običaj. navodil

Posilja po povzetju.
 Koprimejno se sameni.

Razpošiljalnica vojnih čevljev in sandal
B. HAYEK, Dunaj XIV/3., Sechshausstr. 11/5.

Cudovito šilo za šivanje le K 3'90

Nashe cudovito ročno šilo za šivanje šiva tako
 naglo prešivne vbođe kot šivalni stroj! — Naj-
 večja iznajdba, s katero more vsak sam krpati in
 šivati usnje, raztrgane čevlje, konjsko opremo,
 kožuhovino, preproge, pogrnjala za vozove, šo-
 tore, klobučevino, plašče za kolesa, vreče, platno
 in vsako drugo močno blago. Dobrota za roko-
 delce, kmete in vojske. Neobhodno potrebno za
 vsakogar. Trdna konstrukcija, zelo lahka vporaba.
 Jamstvo za porabnost. Mnogo pohvalnih pisem.
 Cena kompl. šila s klopčičem sukanca, 4 razumi
 šivankami in porabnim navodilom K 3'90, 3 kosi
 K 1'— Posilja po povzetju, (na boljše proti pred-
 plačilu.) 1532

M. Svoboda, Dunaj, III/2, Miessgasse 13-404.

Izšel je
novi cenik

s koledarjem in vojnimi urami
 po najnižjih cenah. Tudi po pošl
 sestoj. Na običajni obisk vljudno
 440 vabi

F. ČUDEN
 Ljubljana, Prešernova ulica št. 1.

Št. 2907. Srebrna pr-
 stan v 6 zveznih bar-
 vah smajliran
 K 3'50.
 Cene brez poviška.

Jaz Ana Csillag

s svojimi 185 cm dolgimi orjaškimi
 Lorejskimi lasmi, ki sem jih dobila
 po 14 mesečni rabi pomade, ki sem
 jo iznašla sama. To je edino sredi-
 stivo proti izpadanju las, za njih rast
 in negovanje, za ojačitev lasišča,
 pri moških krepi pospešuje rast
 brade, in že po kratki dobi daje lasem
 in bradi naravni blek in polnost, in
 jih varuje pred prezgodnjim osivjenjem
 do najvišje starosti.

Lonček po K 6.—, K 10.— in K 15.

Po pošl se pošilja vsak dan po vsem
 svetu s poštnim povzetjem ali denar
 naprej iz tvornice, kamor je naslavljeni
 vsa naročila

Ana Csillag, Dunaj I, Kohlmarkt 11.

Framydol je sredstvo za pomlaje-
 lenje las, ki rdeče, svetle
 in sive lase in brade za trajno temno pobar-
 va, i steklenica s poštnino vred K 2'70.

Rydyol je rožnata voda, ki živo po-
 rdeči blede lica. Učinek je ču-
 doviti i steklenica s poštni-
 no vred K 2'45. Povzetje
 85 vinarjev več. Naslov za naročila:
JAN GROLICH, drožerija pri angelu,
Brno 641, Morava. 2528

Kranjska deželna podružnica v Ljubljani,
 n. a. dež. šivilj. in rentne, nezg. in jamst. zavarovalnice

sprejema zavarovanja na doživetje in smrti,
 otroških dot, rentna in ljudska, nezgodna in
 jamstvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije.
 Udeležba na dividendah pri življenjski zavarov.
 že po prvem letu.

Stanje zavarovanj koncem 1914 K 173,490.838—
 Stanje gar. fondov koncem 1914 K 48,732.622'76
 V letu 1914 se je izplačalo za-
 varovancem na dividendah
 čistega dobička K 432,232'66

Kdor zamrava skleniti življenjske zavarovanje veljavno hkrati za vojno
 zavarovanje, naj se v lastno korist obrne do gori in nesovane podružnice.

Prospekti nastoj. in poštnine prosto.

Sposobni zas'opnik: se sprej-
 mejo po najugodnejšim pogoji.

Marije Terezije cesta 12.

Avtomatična past

za podgane K 5'80, za miši K 4'00,
 love brez nadzorstva do 40 ži-
 vali v eni noči, ne zapuste ni-
 kake sledi in se same zopet
 nastavijo. Past za ščurke „Rapid“ vjame na ti-
 soče ščurkov v eni noči, po K 5'70. Past za muhe
 „Novae“ komad K 2'80. Povsod najboljši uspehi.
 Mnogo zahvalnic. Pošilja se po povzetju ali proti
 predplačilu. Poština 80 v.izvoz. tvrd. Tintner,
 Dunaj III., Neulingg. 26-L.

LJUDSKA POSOJILNICA

regisirouana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta šte. 6, za frančiškansko cerkvijo
 sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po

**Vloge v „Ljudski posojilnici“ so po-
 polnoma varno naložene, ker poso-
 jilnica daje denar na varna posestva
 na deželi in v mestih.**

4 1/4 %

**Rezervni zakladi znašajo okroglo
 en milijon kron. — Stanje hranilnih
 vlog je bilo koncem leta 1916 okroglo
 26 milijonov kron.**

brez odbitka rentnega davka, katerega pla-
 čuje zavod sam za svoje vložnike, tako da
 dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krome
 25 vinarjev na leto.

„Ljudska posojilnica“ sprejema vloge tudi
 po pošl in daje za njih vplačilo na razpo-
 lago pošne položnice. Sprejema tudi vloge
 na tekoči račun ter daje svojim zadružnikom
 posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez
 nje na osebni kredit proti poroštvu ali
 zastavi vrednostnih papirjev. — Menjice se
 eskomptujejo najboljše.

Vojna zapesna ura

natančno regul. in re-
špa. Nikel ali jeklo K
12.— 18.— 20.— v radij.
sveteln. kazal. K 15.—
20.— 24.— v sreb. okr.
K 18.— 24.— 28.— s rad.
svet. kas. K 20.— 26.—
srebr. zap. ura na elast.
K 30.— 35.— 40.— 45 k.
elata zapesna ura na
elast. K 100.—, 120.—,
140.—. Sletno pismeno

Jamstvo. Pošilja po povzetju. Nikak ziskol! Zamena
dovoljena ali denar nazaj.

Prva tovarna ur JAN KONRAD

s. in kr. dvorni založnik Brnx št. 1555 (Češko.)
Na željo se vsakomur začetnj pošlje moj glavni cenik,

Zastoj in poštne prosto

dobivsa nazaj, glavni
katalog s ca.
4000 slikami ur,
srebrnine, zlat-
nine, godboh
in briv. predm.
Sol. in koncert.

violine po K 12, 14, 16, 18,
22, 30, 40 in viš. Dobre har-
monike & K 8, 10, 12, 14, 16,
22, 30, 40, 50 in viš. Zamena

dovolj. ali
denar nazaj.
Pošilja. po
povzetju ali
predplačilu
razpošiljal-
nja.

JAN KONRAD, s. i. kr. dvar.
sob. Meati (Brix) št. 1755, Češko.

**Kuverte s firmo,
pisma,
račune itd.**

izvršuje natančno
po naročilu

**Katoliška
tiskarna
v Ljubljani.**

Kupujem stare, dobro ohranjene

vrvi iz konopnine

po najvišji ceni. Cenjene ponudbe: A. Kalan,
Škofja Loka, Trata.

Ustanovljeno l. 1893.

**Vzajemno podporno društvo
v Ljubljani**

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom **posojila** proti poroštvu, zastavi živ-
ljenjskih polic, posestva, vrednostnih papirjev ali proti
zaznambi na službene prejemke.

Vračajo se posojila v 7¹/₂, 15 ali 22¹/₂ letih v
odsekih ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v **Ljubljani,**
Kongresni trg šte. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 519.848/40 kron.

Zadruga sprejema tudi hranilne vloge in jih obrestuje po 4¹/₄ %

Deležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 s 15.615 deleži,
ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6,089.850 kron.

!! Ako še niste, pošljite naročnino !!

Dobro „IKO“ uro

vsak občuduje in zaželi, kajti ona je
mojstrsko delo urarske umetnosti!

Razpošilja se po povzetju Neugajajoče **zamenjam!**

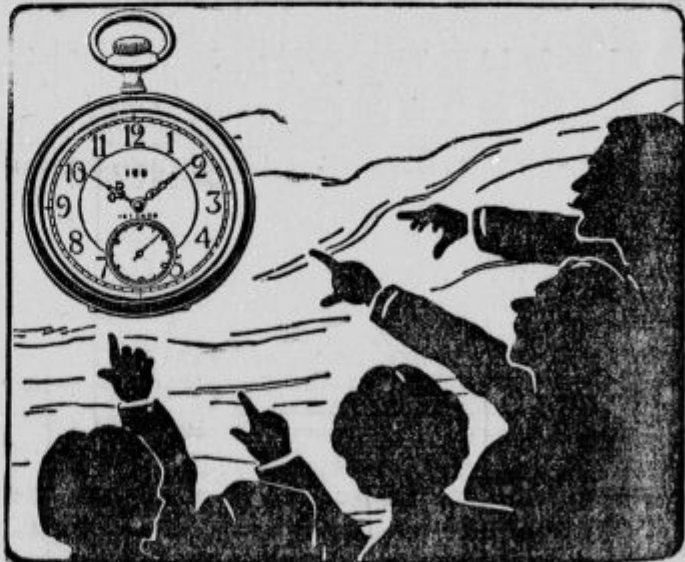
Velika izbira ur, verižic,
prstanov, lepoticja, daril
itd. v velikem

krasnem ceniku,

katerega zahtevajte za-
stoj in poštne prosto.

- Št. 99410 kovinasta anker Roskopf
ura K 12/40
- » 99449 Roskopf ura, grav. močna,
2 pokrova K 16/80
- » 99600 Radijska žepna ura ponoči
sveteča K 16/20
- » 99865 kovinasta verižica K 1/60
- » 99645 Uhani amer. double zlato
K 3/40
- » 99022 Srebrni rožni venec K 9/50

Lasna znamka „IKO“ svetovnoznana.

Svetovna razpošiljalnica

Lasina protokolirana tovarna ur v Svitk.

H. SUTTNER samo v LJUBLJANI št. 1.

Nobene podružnice.

Svetovnoznana radi razpošiljanja dobrih ur.

Nobene podružnice.